Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

LAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראשען — היינט 10 זייטען.

לאדזשער פאלקסבלאט

№ 249 | Łódź, Poniedziałek 28 października 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז מאנטאג, כד תשרי תר״צ | № 249

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 11, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטר׳ אווער 21, טעל. 24-71

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען שמחת תורה געשטארבען מיין הייסגעליבטער מאן, אונזער געטרייער און אונפער-געסליכער פאטער, שוויגערפאטער, גרויספאטער, ברודער און אנקעל

נ. ע.

פנחס ב״ר אליקום ז״ל זשעמבינסקי

אין עלטער פון 61 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט, מאנטאג, דעם 28-טען אקטאבער 1929, 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז, נארוטאוויטשא 24, וועגען וואס עס טיילען מיט איז גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

אכטונג, דאמען-מאגאזין-שניידער, אלע 1. מאי 2

אין נאמען פון דער צייטווייליגער קאמיסיע פון 20 דאמען-מאגאזין-שניידער, ווערט גערופען אויף היינט, מאנטאג, דעם 28. אקט. ד. י.

א דרינגענדע פערזאמלונג

פון גאנצען דאמען-מאגאזין-פאך. פינקטליך 6 אוו. עפענט זיך די פערזאמלונג.

צוליב די שלעכטע לאגע אין פאך, טאר קיינער נישט פעהלען!

176 מיט אכטונג די צייטווייליגע קאמיסיע.

אין טיפסטען טרויער טיילען מיר מיט אונזערע מיטגלידער, אז נעכטען שמחת תורה איז געשטארבען אין עלטער פון 61 יאהר אונזער לאנגיעהריגער ג. וויצע-פרעזעס, גרינדער פון ערשטען בעקער-מייסטער-פעראיין אין לאדז

נ״ע פנחס זשעמבינסקי

צו דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, מאנטאג, 12 א זייגער בייטאג, פון טרויער-הויז נארוטאוויטשא 24, ווערען אלע מיטגלידער געבעטען צו קומען, כדי אפצוגעבען דעם נפטר דעם לעצטען כבוד. זאל איהם די ערד גרינג זיין!

דער שווער געטראפענער פאמיליע דריקען מיר אויס דעם טיפסטען ביילייד.

די פערוואלטונג פון בעקער-צעך אין לאדז.

PEPEGE

קאלאשעז און שניעגאווצעס

צו פאבריקס-פרייזען

צו בעקומען ביי דער פירמע

בערגער און פלאטא

לאדז, נאוואמיעסקא 3, אין הויף, געוועלב 32.

ס׳ווערט געזוכט

א גוטער

זייגער-מאכער-געזעלען

א קוואליפיצירטער מיט א גוטער גאזשע, צו צו-פאהרען אין יוועהליר-געשעפט פיעטרקאווער 82

אונזער ג׳ פרעזעס ה׳ **יוסף בעכער**, צוליב דעם טויט פון זיין פרוי

רבקה נ״ע

דריקט אויס דעם טיפסטען ביילייד

דאס פערסאנאל

פון הילפס-פעראיין „תומכי אורחים״

11264

אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דעם ג׳ פרעזעס ה׳ **יוסף בעכער און פאמיליע**, צוליב דעם טויט פון אייער אונפערגעסליכער פרוי און מוטער

רבקה נ. ע.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים!

די פערוואלטונג פון הילפס-פעראיין „תומכי אורחים״

11264

שבת איז אין עלטער פון 72 יאהר נאך לאנגע און שווערע ליידען געשטארבען מיין טייערע פרוי, אונזער הייסגעליבטע מוטער, שוויגערמוטער און גרויסמוטער

נ. ע.

קיילע פרומעס

די לויה איז פארגעקומען נעכטען.

די אלע, וועלכע האבען זיך בעטייליגט אין דער לויה און אפגעגעבען דעם לעצטען כבוד און אונז ארויסגעוויזען זייער מיטגעפיהל דאנקען

די אין טיפען טרויער פערבליבענע.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט דעם געעהרטען פובליקום, אז אין מיין

קאפע-רעסטאראן „Piccadilly״

זאוואדזקא 1, טעל. 3-40

ווערט איינגעארדענט יעדען שבת, זונטאג און יום-טובים FIVE O'CLOCKI (5 אוהר = טעה) מיט׳ן אנטייל פון ערשטקלאסיגען קווארטעט.

ביים קלאוויר: פר׳ לובא שווארצבערג.

אויך יעדען אווענד קאנצערט פון 9–1½ ביינאכט.

בעמערקונג: ס׳ווערען אנגענומען בעשטעלונגען אויף חתונות, בעלער און באנקעטען.

מיט אכטונג CAFE RESTAURANT

„PICCADILLY", Zawadzka 1, tel. 3-40.

די הכנות צו דער סיים-סעסיע

רעגירונג אריינגעטראגען דעם בודזשעט

ווארשא, 27. (טעלעפאניש) די סיים־קאנ־צעלאריע האט שוין פונאנדערגעשיקט איינלאדונגען צו דער ערשטער סיים־זיצונג וואס וועט פארקומען דעם 31. אקטאבער 4 א זייגער נאכמיטאג. דער טאג־ארדנונג איז פאלגענדער: 1) ערשטע לעזונג פון בודזשעט־פרעלימינאר, 2) ערשטע לעזונג פון א רייה געזעץ־פראיעקטען וועגן צוגאב־קרעדיטען פאר'ן לויפענדען בודזשעט־יאהר, 3) פארשלאגען וועגען ענדערונגען אין סיים־רעגולאמען.

ווארשא, 27. (טעלעפאניש) היינטיגע וואך וועלען פארקומען פולע זיצונגען פון די סיים־און־סענאט־קלובען, נאך די האזיגע זיצונגען וועלען פארקומען ארגאניזאציאנס־בעראטונגען פון צענטרא־לעוו, אויף וועלכע ס'וועט ערלעדיגט ווערען די פראגע פון אדורכפיהרען בשותפותדיגע פארשלאגען א. א. העכסטוואהרשיינליך וועט דער צענטראלעוו ארויסגעבען א געמיינזאמע דעקלאראציע.

ווארשא, 27. (טעלעפאניש) די ארבייטען פון דער בודזשעט־קאמיסיע ביים סיים וועלען זיך אנהויבען די ערשטע טעג פון נאוועמבער, ווי מיר דערוויסען זיך וועט אלס גענעראל־רעפערענט פון בודזשעט ווידער בעשטימט ווערען דער פראפ. קושיולאנאווסקי.

ווארשא, 27. (טעלעפאניש) די לינקע גרוי־פירונגען: פ.פ.ס., וויזוואלעניע און פויערים־ריכ־טונג וועלען אויף דער איצטיגער סיים־סעסיע אריינ־טראגען א פראיעקט וועגן נאוועליזירען די פער־ארדנונג פון מלוכה־פרעזידענט וועגן פרעסע־גע־זעץ פון מאי 1927.

דער פראיעקט פון די דאזיגע ריכטונגען שטרעבט צו ענדערען די פראצעדור פון קאנ־פיסקאציעס.

ווארשא, 27. (טעלעפאניש) די סענאט־קאנצעלאריע האט בעקומען דעם דעקרעט פון מלוכה־פרעזידענט וועגן צונויפרופען די סעסיע פון סענאט אויפ'ן 31. אקטאבער. צוליב דעם וואס דער סענאט־מארשאלעק שימאנסקי געפינט זיך נישט אין ווארשא, איז דער טערמין פון דער ערשטער סענאט־זיצונג נאך נישט פעסטגעשטעלט.

ווארשא, 27. (טעלעפאניש) די סיים־קאנ־צעלאריע האט שוין נעכטען דערהאלטען עטליכע געזעץ־פראיעקטען, דעם פרעלימינאר־בודזשעט פון 1. אפריל 1930 ביז 31. מערץ 1931 און דער רעכנונגס־שלוס אויפ'ן 1927 און 1928. דער ביוד־רושעט האט אויף דער זייט פון די הכנסה 2,943,041,040 זל. און אויף דער זייט פון די הוצאות 2,934,741,480 זלאטעס, דער בודזשעט זעהט פאר א צוגאב־לוין, פאר די מלוכה־אנגעשטעל־טע אין דער הויך פון 15 פראצענט, ווייטער ווערט געגעבען דעם פינאנץ־מיניסטעריום דאס רעכט צו פערגרעסערן די אויסגאבען אויפ'ן האנדעלס־פלאט, לופט־שיף־פערקעהר, בויען פאלקס־שולען א. א. וו.

פאר א גענעראל-שטרייק

פון די קויהלען-ארבייטער אין פוילען

קאטאוויץ 27 (ספ.טעל.) נעכטען איז פארגעקומען דער קאנגרעס פון צענטראלען קוי־לען־ארבייטער־פערבאנד. אויף דער טאג־ארדנונג האט זיך געפונען דער לוין־קאנפליקט מיט די קוילען־אינדוסטריעלער. דער קאנגרעס האט אנגע־נומען א רעזאלוציע, אז אויב די קוילען־אינדו־סטריעלער וועלען ביז דעם 31 אקטאבער נישט נאכגעבען די פאדערונג פון די ארבייטער, זאל דעם 3 נאוועמבער צונויפגערופען ווערען דער דעלעגאטען קאנגרעס און שפעטסטענס פון מאנטאג דעם 5 נאוועמבער זאל זיך אנהויבען א גענעראל־שטרייק פון די קוילען־ארבייטער אין גאנץ פוילען.

אומגליקס-פאלן אין די אויבער-שלעזישע קויהלען-גרובען

קאטאוויץ, 27 (ספ. טעל.) אין פערלויף פון נעכטיגען טאג זענען אין די אויבערשלעזישע קויהלען גרובען פארגעקומען דריי טויט פאלען פון ארבייטער, אין גרובען „צער" איז דערהרגעט גע־ווארען דער ארבייטער לודוויג קאץ, דער צוויי־טער פאל איז פארגעקומען אין גרובען קלעאפאס, וואו ס'איז ביי א קליינעם אויפרייס דערהרגעט געווארען דער ארבייטער העניק וואלאסעק, דער דריטער פאל איז פארגעקומען אין גרובען פער־דינאנד, וואו דער ווערקפיהרער איז אראפגעפא־לען אין דער שאכט און דערהרגעט געווארען.

דעמאראליזאציע פון דער יוגענד

ווארשא, 27. (טעלעפאניש) די ווארשאווער פרעסע שרייבט איצט פיל וועגען א שרעקליכען ענין, וואס איז ענטדעקט געווארען אויפ'ן טעאטער־פלאץ. אונטער דער מאסקע פון צייטונגס־פערקוי־פער דרעהען זיך ארום יונגע יונגלעך און מאכען די דורכגעהענדע עלטערע מאנספערשוינען זעהר מי־אוסע פארשלאגען, די דאזיגע פראצעדור איז אדורכגעפיהרט געווארען אין די טויערען, אויף די טרעפען און אויביקאציעס. נעכטען האט מען ארעס־טירט איינעם פון די יונגלעך וולאדיסלאוו נ—סקי 15 יאהר אלט, מ'האט איהם אפגעפיהרט אין אויס־בעסערונגס־הויז.

ענדערונג אין וועקסעל-אינקאסא דורך פאסט

ווארשא 27 (טעלעפאניש) דאס פאסט־מיניסטעריום האט רעפארמירט די פארשריפטען וועגען „זלעצעניאווע קארטען", וועלכע דינען צו וועקסעל־אינקאסא. ביז איצט האט מען געקענט איינקאסירען וועקסלען נאר ביז 100 זלאטיס. פון 1 נאוועמבער אן וועט מען קענען דורך דער פאסט איינקאסירען אויך גרעסערע סומעס.

אנגלא-סאקסישע העגעמאניע איבער דער וועלט

ניו־יארק, 27. (ספ. טעל.) דער געוועזענער פינאנץ־קאנצעלער טשערטשיל האט ערקלערט, אז דער גורל פון דער וועלט אין דער צוקונפט אפהענגיג זיין כמעט אויסשליסליך פון דער צוזאמענארבייט און ענטוויקלונג פון די לענדער מיט דער ענגלישער שפראך.

הינדענבורג אינטערעסירט זיך מיט די פויליש-דייטשע אונטערהאנדלונגען

בערלין, 27 (ספ. טעל.) פרעזידענט הינדענבורג האט אויפגענומען אויף א פערהער דעם מיניסטער קורציוס און דעם דייטשען געזאנד־טען אין ווארשא ראושער. דער פרעזידענט האט זיך גענוי אינפארמירט וועגען צושטאנד פון די פויליש־דייטשע האנדעלס־אונטערהאנדלונגען.

דער געזאנדטער ראושער איז אויך אנוועזענד געוועזען אויף דער זיצונג פון דייטשען מיניסטערען־ראט, וואו ס'זענען אויך ארומגערעדט געווארען די פראגען, וואס האבען א שייכות צו די פויליש־דייטשע אונטערהאנדלונגען.

נאך א מארד אין דיסעלדארף

בערלין, 27. (א. וו.) פון דיסעלדארף מעל־דעט מען, אז דארט איז אויסגעפיהרט געווארען נאך א מארד איבער א פרוי. די בעפעלקערונג און די מאכט איז זעהר שטארק בעאונרוהיגט מיט דעם מארד, ווייל דורך די לעצטע 4 חדשים זענען אויסגע־פיהרט געווארען 7 מארדען אויף פרויען. אלע מארדען זענען אויסגעפיהרט געווארען אויף דעמזעל־בען אופן, מ'האלט דעריבער, אז זיי זענען אויסגע־פיהרט געווארען דורך דעמזעלבען מענש.

מאקדאנאלד אפגעפאהרען קיין ענגלאנד

קוויבעק, 27. (ספ. טעל.) מאקדאנאלד איז נעכטען צוריק אבגעפאהרען קיין ענגלאנד. קיין ליווערפול וועט דער פרעמיער אנקומען דעם 1־טען נאוועמבער. די ערעפנונג פון פארלאמענט וועט פארקומען דעם 29־טען אקטאבער, מאקדאנאלד וועט אין פארלאמענט קומען ערשט דעם 4. נאוועמ־בער, דערווייל וועט איהם פערטרעטען סנאודען.

אטענטאט אויפ'ן איטאליענישן קרוינפרינץ

איז געוועזן א פאליטישער

בריסעל, 27. (ספ. טעל.) דער אנפאלער אויפ'ן איטאליענישען קרוינפרינץ פירשט הומבערט האט זיך היינט מודה געווען פאר'ן אויספארשונגס־ריכטער, אז ער האט דעם אטענטאט געמאכט אויס ריין פאליטישע מאטיווען. דאס בעלגישע געריכט האט בעשלאסען איהם נישט ארויסצוגעבען דער איטאליענישער מאכט, ווייל פאליטישע פערברע־כער געניסען אין בעלגיען פון גזיל־רעכט.

קאמוניסטישע עקסצעסען אין וויען

וויען, 27 (סס.טעל.) אין וויען זענען היינט אין פערשידענע ערטער פארגעקומען קאמוניסטישע עקסצעסען. פאליציי האט בענוצט קאלט געוועהר. עטליכע פערזאן זענען פערוואונדעט געווארען. 100 מאן האט מען ארעסטירט.

אין גראץ איז אויך געקימען צו עקסצעסען, וועלכע זענען דורך דער פאליציי ליקווידירט גע־ווארען.

דער „שווארצער טאג" אויף דער ניו-יארקער בערזע

פרעזידענט הובער בערוהיגט די עפענטליכע מיינונג

ניו־יארק, 27. (ספ. טעל.) די פאניק אויף דער ניו־יארקער בערזע האט זיך בערוהיגט. פאר דער געביידע פון דער בערזע געפינען זיך פא־ליציי־אפטיילונגען, כדי נישט צו דערלאזען צו קיין דעמאנסטראציעס, וואס זענען צוגעגרייט געווארען דורך די קליינע שפעקולאנטען געגען די גרויסע בערזע־אינסטיטוציעס, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין ארויסרופען די „בעסע".

ניו־יארק, 27. (ספ. טעל.) אין צוזאמענ־האנג מיט דעם געוואלדיגען קראך אויף דער בערזע אין אמעריקא, איז די געזעלשאפטליכע מיינונג געווארען שטארק בעאונרוהיגט. פרעזידענט הובער האט נעכטען געגעבען וועגען דעם דאזיגען קראך ערקלערונגען פאר די פרעסע־פארשטעהער.

פרעזידענט הובער האט געזאגט, אז די אל־געמיינע לאגע פון אמעריקא איז אין הונדערט פראצענט א גוטע. דער בערזע־קראך און די פער־לוסטען פון די שפעקולאנטען האט קיין שום וויר־קונג נישט אויף דער ווירטשאפטליכער לאגע פון אמעריקא.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם בערזען־קראך, האט פרעזידענט הובער איינגעלאדען צו זיך די פארשטעהער פון דער אמעריקאנער גרויס־פינאנ־סטריע.

דאלאדיע בילדעט דעם פראנצויזישען קאבינעט

פאריז, 27. (ספ. טעל.) דער פארזיצענדער פון דער ראדיקאלער פארטיי דאלאדיע איז ארויסגע־פאהרען קיין רייעס אויפ'ן קאנגרעס פון די ראדי־קאלען, נאך א רייה געשפרעכען איז דאלאדיע נעכ־טען נאכמיטאג צוריקגעקומען קיין ריימס און איז אוועק צום פרעזידענט דומערג. נאך א קאנפערענץ פון א האלבע שעה מיט'ן מלוכה־פרעזידענט, האט דאלאדיע אפגעגעבען פאר די פרעסע־פארשטעהער פאלגענדע ערקלערונג: „דער הער פרעזידענט האט מיר איבערגעגעבען די מיסיע צו שאפען די רעגירונג, איך בין גרייט די רעגירונג צושאפען רוהיג און אהן איילעניש.

פאריז, 27. (ספ. טעל.) דאלאדיע האט פארגעשלאגען די סאציאליסטען א צוזאמענארבייט אויף פאלגענדע יסודות: 1) איינפיהרען פיסקאלע רעפארמען, 2) שלום־פאליטיק, 3) ארויסגעבען פער־ארדנונגען וועגען אגראר־קרעדיט, 4) סאציאלע רע־פארמען לויט'ן פערלאנג פון די ארבייטער־פארטייען און ארגאניזאציעס.

פאריז, 27. (ספ. טעל.) די ידיעה וועגען איבערגעבען דעם דעפ־ דאלאדיע די מיסיע פון שאפען דעם נייעם פראנצויזישען קאבינעט האט ארויסגערופען פראטעסטען אין די רעכטע קרייזען.

פאריז, 27. (ספ. טעל.) די סאציאליסטען האבען בעשלאסען זיך צו בעטייליגען אין דאלאדיע'ס קאבינעט.

Dr. JACÓB EYCHNER
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
אל. 1. מאי 16 טעל. 11-24
נעהמט אן פון 7 – 8 אוו.

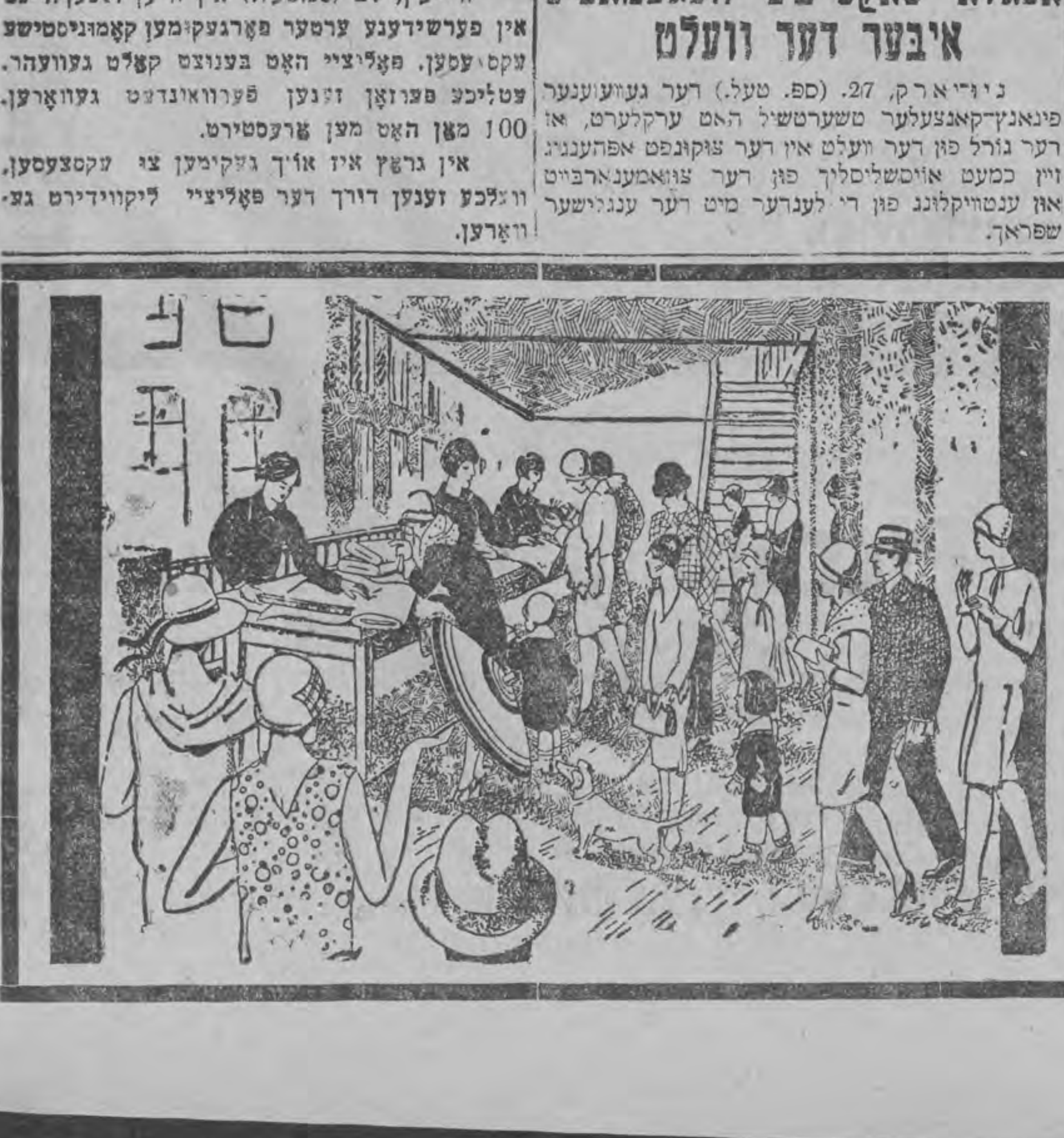

פון מאנטאג, דעם 28־טען אקטאבער
גרויסער יעהרליכער אויספערקויף!
זייד־ווארען און וואל־שטאפען
פון גאנצע שטיקער צו אונגעוועהנליך נידריגע פרייזען

מעטעאר 1־טע סארט	זל.	16^{50}
קרעפ סאטען 1־טע סארט, ריינע זייד	"	22^{50}
קרעפ זשארזשעט	"	13^{50}
טואל דע סאיע אויף וועש	"	11^{25}
קרעפ־דע־שין געמוסטערט	"	17^{75}
טאפטען	"	16^{50}

די בעסטע סארטען אין אלע קאלירן

רעשטלעך 50% ביליגער! ענגל. פאלטא־שטאפן 30% ביליגער!

SOIERIES, PIOTRKOWSKA 90

„פולשטענדיג, אלזייטיג, אומפארטייאיש"

קאמיסיע אויסצופארשן די געשעהענישן אין א״י איז צוגעטראטן צו איהר ארבייט

ירושלים (יט״א) אין זאל פון קרייז-געריכט איז פארגעקומען די ערשטע עפענטליכע זיצונג פון דער ענגלישער אויספארשונגס-קאמיסיע מיט סער וואלטער שאו בראש.

דער געריכטס-זאל איז געווען איבערפולט מיט יודישע און אראבישע פארשטעהער, ווי אויך מיט פרעסע-קארעספאנדענטן פון דער גאנצער וועלט. עס זענען אויך געזעסן אנווענד דער יורידישער פערטרעטער פון דער „יורישער אגענץ" סער מעריסאן דער פארשטעהער פון דער אראבישער עקזעקוטיווע ארוו. סטאקער ווי אויך דער יורידישער רעפרעזענטאנט פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג ארוו. פרידרי.

עפענענדיג די עפענטליכע זיצונג פון דער אויספארשונגס-קאמיסיע, האט דער פארזיצער סער וואלטער שאו געהאלטען א רעדע אין וועלכער ער האט ערקלערט פאלגענדעס: די טראגישע געשעהענישן וואס זענען לעצטענס פארגעקומען אין ארץ-ישראל האבען דערשיטערט דאס געוויסען פון דער גאנצער וועלט און האבען געדראהט אפצושטעלען די פרידליכע ענטוויקלונג פון לאנד. די ראזינע געשעהענישן בערירט יעדער טייל פון דער בעפעלקערונג און עס האט געהערשט דער אלגעמיינער וואונש דורכצופיהרען אן אומפארטייאישע אויספארשונג, כדי אויס צומיידען דעם ווידער-אויסברוך פון די אונרוהען. די שטרעבונג צו דעם ציל האט בעוואויגען דעם מלוכה-סעקרעטאריאט פאר קאלאניאלע ענינים צו בעשטימען א קאמיסיע מיט׳ן צוועק אויסצופארשען די אונמיטעלבארע סיבות, וועלכע האבען דערפיהרט צום אויסברוך, ווי אויך פעסטשטעלען די עמפעהלונגען וועגען די שריט, וואס זענען נויטיג כדי נישט צו דערלאזען צו דער איבערחזרונג פון די געשעהענישן.

מיר האלטען פאר אונזער פליכט דורכצופיהרען א פולשטענדיגע, אלזייטיגע און גאנץ אומפארטייאישע אויספארשונג. מיר זענען נישט בערופען צו בעטראכטען די פראגען, וואס געהען אריין אין געביט פון „גרויס פאליטיק", אזעלכע פראגען אונטערליגען נישט אונזער קאמפעטענץ. די קאמיסיע איז צופרידען דערמיט, וואס די אויספארשונג פון די דירעקטע סבות פון די לעצטע אונרוהען איז בעגריסט געווארען דורך אלע פארטייען און די מיטגלידער פון דער קאמיסיע וועגען דעריבער בערעכטיגט צו ערווארטען, דאס אין משך פון דער אויספארשונגס-ארבייט וועלען זיי געניסען פון דער פולער אונטערשטיצונג פון די אלע, וועלכע שטרעבען צו דערגעהען די ווירקליכע סיבות פון די געשעהענישן און מיטווירקען דער צוקונפטיגער פרידליכער ענטוויקלונג פון לאנד. די קאמיסיע ווייס וועגען די בעשולדיגונגען פון ערנסטער כאראקטער, וואס זענען ארויסגערוקט געווארען דורך די אראבער נעגען די יודען און דורך יודען נעגען אראבער. יעדער צד שרייבט צו די פעראנטווארטליכקייט פאר די געשעהענישן דעם צווייטען צד. ביידע צדדים בערויערן אבער די געשעהענישן. עס ווערען אויך געמאכט בעשולדיגונגען לגבי דער ארץ-ישראל אדמיניסטראציע. די אלע בעהויפטונגען, פון וועלכען צד זיי זאלען נישט זיין, וועלען מיט דער גרעסטער זארגפעלטיגקייט אויסגעפארשט ווערען.

אונזער שטרעבונג איז צו ערפילען אונזער אויפגאבע, וואס צילט צוריקצושטעלען דעם ווירקליכען צושטאנד, פון וועלכען עס איז אפהענגיג דער פארטשריט פון לאנד און די אלגעמיינע צופרידענהייט.

ירושלים, 27. (יט״א טעלעגראפיש) אין דעם ווייטערדיגען טייל פון זיין רעדע האט וואלטער שאו געזאגט: מיר זענען געקומען נישט כדי יורידיש צו אורטיילען, נאר כדי אויסצופארשען און פעסטצושטעלען פאקטען כדי העלפען דער רעגירונג פון זיין מאיעסטעט דורכצופיהרען איהר ארבייט לויט די ריכטלינינען, אין וועלכע ס׳דארף זיך פיהרען די פאליטיק איי הסכם מיט׳ן מאנדאט, וועלכען די רעגירונג פון זיין מאיעסטעט האט דערהאלטען.

די קאמיסיע וועט האנדלען אין נאמען פון דער רעגירונג פון זיין מאיעסטעט און וועט אויסהערען פארשטעהער פון דער א״י-רעגירונג, פון דער אראבישער עקזעקוטיווע און פון דער יורישער אגענץ.

כדי די ארבייט פון דער קאמיסיע זאל געהן בעסער וועלען איהרע ווייטערדיגע זיצונגען פארקומען נישט עפענטליך.

דער פערטרעטער פון דער א״י רעגירונג ארוו. פריהי האט פארגעשלאגען, אז כדי צו פער איינפאכען און פערקירצען די ארבייטען זאל די קאמיסיע נישט פיהרען אליין קיין אויספארשונגען, נאר זאל אויסנוצען די אויספארשונג, וועלכע ס׳האט דורכגעפיהרט די פאליציי-קאמענדאטור אין א״י.

דער יורידישער פארשטעהער פון דער יודישער אגענץ סער ברימעל האט פארגעלעגט, אז די קאמיסיע זאל ווי אמגיכסטען בעזוכען די ערטער, וואס האבען געליטען פון די געשעהענישן.

וואלטער שאו האט דערויף איינגעשטימט, אויך אז די צאהל יורידישע פארשטעהער פון יעדען צד זאל זיין גרעסער ווי דריי.

ירושלים, 27. (טעלעגראפיש דורך יט״א) די רעדע פון סער וואלטער שאו האט געפונען א ברייטען אפקלאנג אין די יורישע קרייזען. די רעדע איז געווען זעהר פארזיכטיג אין די ווערטער, ווען ס׳האט זיך גערעדט וועגען די בעשולדיגונגען פון די אראבער אויף יודען און פון יודען אויף אראבער און וועגען דעם, אז יעדער צד האט בערויערט די געשעהענישן.

אין דער אמתן איז בעוואוסט, אז קיין איין אראבישע פיהרענדע פערזענליכקייט האט נישט בעדויערט די געשעהענישן און האט זיך נישט אפגעגרעניצט פון די אנפאלער.

א זעהר גוטען איינדרוק האט געמאכט דער טייל פון דער רעדע, ווען וואלטער שאו האט געזאגט, אז די פאליטיק פון דער ענגלישער רעגירונג וועט געהען אויף דער ליניע פון מאנדאט און אז די אויספארשונגס-קאמיסיע איז געשיקט געווארען נישט דורך דער ארץ-ישראל אדמיניסטראציע נאר דורך דער בריטישער רעגירונג.

ירושלים, 27. (טעלעגראפיש דורך יט״א). דער יורידישער פערטרעטער פון די אראבער איי דער אויספארשונגס-קאמיסיע ארוו. סטאקער איז געקומען קיין ירושלים, די אראבער האבען לכבוד איהם איינגעארדענט א מאניפעסטאציע און געטראגען איהם אויף די הענד, ס׳האבען זיך געהערט אויסרופען נעגען דער באלפור-דעקלאראציע.

ירושלים, 27. (טעלעגראפיש דורך יט״א). די יורידישע פערטרעטער אין דער אויספארשונגס-קאמיסיע פרייטען זיך פיבערהאפט צו דער אויספארשונג. די אראבישע עקזעקוטיוו האלט אף אונאויפהערליכע בעראטונגען.

פאר די יודישע פערטרעטער אין דער אויספארשונגס-קאמיסיע איז דעמאנסטרירט געווארען א פילם, וועלכע איז צוגעגרייט געווארען דורך דער ציוניסטישען עקזעקוטיווע און וועלכער אילוסטרירט בולט די פארגעקומענע אונרוהען אין פערשידענע שטעט.

ירושלים, 27. (טעלעגראפיש דורך יט״א). די אויספארשונגס-קאמיסיע האט נעכטען בעזוכט עטליכע שטאדט-טיילען פון ירושלים און אויך דעם כותל-מערבי, צופעליג האט זיך די אויספארשונגס-קאמיסיע געטראפען מיט דעם הויפט-מופטי, וועלכער האט ערקלערט, אז די אראבישע בעפעלקערונג האט פולשטענדיג צוטרוי צו די ארבייטען פון דער קאמיסיע.

באיקאטירעז ענגלישע סחורות

קאנפערענץ פון דער אראבישער עקזעקוטיווע

ירושלים, 27 (י. ט. א. טעלעגראפיש). אויף היינט איז צוזאמענגערופען געווארען א קאנפערענץ פון דער אראבישער עקזעקוטיווע, צו וועלכער ס׳ווערען ערווארט אויך פארשטעהער פון אראבער פון די שכנישע לענדער. די קאנפערענץ דארף אננעהמען א שטעלונג 1) צו די נייע פארשריפטען בנוגע כותל-מערבי. 2) פאר-נעמען אנ׳אקציע געגען די קאלעקטיווע שטראפען, וואס ווערען ארויסגעגעבען דורך די געריכטען, 3) אנצונעמען אנ׳אקציע געגען דער איינוואנדערונג פון יודען בפרט פון יודישער יוגענד, וועלכער ווערט אריינגעפיהרט אין לאנד, ווי די אראבער בעהויפטען, כדי צו פארשטארקען די יודישע פערטיידיגונג.

אויף דער קאנפערענץ וועט אויך אויפגעהויבען ווערען די פראגע וועגען באיקאט פון ענגלישע סחורות.

דער אראבישער העצער איז חברון

פערמשפט אויף 2 יאהר תפיסה

ירושלים, 27 (י.ט.א. טעלעגראפיש) נאך א בעראטונג, וואס האט געדויערט 2 און א האלבע שעה, האט דאס געריכט ארויסגעטראגען אנ׳ אורטייל, לויט וועלכען שיק טאלעב מאקראה איז פערמשפט געווארען פאר בעגעהן אויסשרייטונגען געגען געזעץ (אבער נישט פאר אויפהעצען דעם המון געגען די יודען אין חברון און פאר בעגעהן גוואלדטאטען) צו 2 יאהר תפיסה און צו בעצאהלען 50 פונט שטערלינג שטראף. א גרויסער המון האט מיט שפאנונג געווארט אויפ׳ן אורטייל. ביי דער געלעגענהייט האט דער ברודער פון הויפט-מופטי געהאלטען א העץ-רעדע.

אין די קולוארען פון געריכט האט מען גע-שמועסט, אז אט דער אורטייל איז ארויסגעטראגען געווארען, ווייל די פאליציי האט גוט „צוגעגרייט" דעם פראצעס.

העריא וועגען פאן-אייראפע

פאריז, 27. (ספ. טעל.) בעת א קערונג אויפ׳י קאנגרעס פון די האריקאלען אין רייםס, האט העריא ערקלערט, אז די אידעע פון דער פעדעראציע פון אייראפא קען אויסגעצייכנעט פערווירקליכט ווערען, פאר א יסוד דארף אנגענומען ווערען דאס אויסשליסען פון דער מעגליכקייט פון יעטווערער קריטישער העגעמאניע.

ספארט-בעוועגונג

„ל. ק. ס." — „I פוסב.-קלוב" (קאטאוויץ) 0:0

נעכטען איז אין לאדז פארגעקומען א „ליגע"-מעטש וועגען דער מייסטערשאפט פון פוילען צווישען די היגע „ל. ק. ס." און קאטאוויצער „I פוס-באל-קלוב".

פון אנהויב אן ערצילט שוין „ל. ק. ס." א שטארקע איבערמאכט צוליב אבער די פעסטע פערטיידיגונג פון די געסט ברענגט די איבערמאכט נישט קיין רעזולטאט.

אין דער צווייטער העלפט פיהרט ווידער מיט׳ן שפילען „ל. ק. ס." און זעהר זעלטען קומען די געסט צום ווארט. דער רעזולטאט אבער ווערט נישט געענדערט ביז צום סוף, הגם „ל.ק.ס." האט דערצו א סך געלעגענהייטען.

„הכח" — „ווידזעוו" 4:3 (1:0)

„חשמונאי" — „אוניאן" 5:3 (1:2)

„ל.ט.ס.ג." — „ווידזעוו" 1:5

רעזולטאטען פון די נעכטיגע „ליגע"-קאמפען אין פוילען

ווארשא, 27. (טעל.)

„לעגיא" — „גארבארניא" 1:1

„ווארטא" — „ווארשאוויאנקא" 0:4

„גוויאזדא" — „פאציסק" 1:9

„סקרא" — „ווארסאוויא" 0:4

וויעלקע-היידוקי, 27. (טעל.)

„טוריסטעו" — „רוך" 0:0

לעמבערג, 27. (טעל.)

„פאגאן" — „טשארני" 1:2

„לעגיא" (פויזען) — „מארימאנט" (ווארשא) 2:1

די גרויסע יוד. קולטור-מאניפעסטאציע

געשלאסען דעם צוזאמענפאהר פון יוו״א אין ווילנא

ווילנא, 27 (טעלעפאניש יט״א) איינם צווייטען טאג פון דער קאנפערענץ איז פארגעקומען דאס פייערליכע גרונדשטיין לעגען פונ׳ם אייגענער בנין פאר׳ן אינסטיטוט. די פייערליכקייט איז אויסגעפאלען זעהר אימפאזאנט.

די פייערונג האט זיך אנגעהויבען מיט א הערליכען מאניפעסטאציע-צוג פון 4000 קינדער פון די יודישע שולען. די קינדער האבען מיט זייערע ארקעסטערס דורכמארשירט די שטאט ביז דעם ארט, וואו עס איז פארגעקומען די גרונד-שטיין-לעגונג פאר׳ן אינסטיטוט-בנין.

ביי דער פייערונג זענען געהאלטען געווארען פערשידענע רעדעס: אין זיין רעדע האט ד״ר שאבאד ערקלערט, אז מיר ווילען נישט בויען קיין נייעם בבל טורעם, נאר א טורעם פון יודישער וויסענשאפט. ד״ר וויינרייך האט איבערגעלייענט דעם טעקסט פונ׳ם אקט און נאכדעם האט ה׳ בוגימאוויטש בעלייגט דעם גרונדשטיין און ס׳האבען געהאלטען קורצע רעדעס פרץ הירשביין און דער היסטאריקער א. טשעריקאווער.

ווילנא, 27 (טעלעפאניש יט״א) אויף דער צווייטער זיצונג פון דער קאנפערענץ האט ד״ר וויינרייך אפגעגעבען א בעריכט פון דער ביז איצטיגער טעטיגקייט און האט ענטוויקעלט דעם פלאן פון ווייטערדיגער ארבייט. ד״ר וויינרייך האלט, אז ס׳דארף געשאפען ווערען אנ׳אלוועלטליכע פערבאנד פון פריינד פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט, א סקעלעט פון אזא קערפערשאפט איז שוין פאראן, אין 17 לענדער עגזיסטירען ארגאניזאציעס פון פריינד פון יווא. דער יווא האט זעהר פיל סימפאטיעס אפילו אין די קרייזען פון די „יאהודים". מען דארף זיך פערטראכטען אויך אויפ׳ן שאפען די נויטיגע פינאנציעלע מיטלען.

נאכדעם האבען געהאלטען רעפעראטען יעקב לעשטשינסקי וועגען די אויפגאבען פון דער סטא-טיסטישער אפטיילונג, א. טשעריקאווער וועגען דער היסטארישער סעקציע, זלמן רייזען וועגען דער פילאלאגישער סעקציע, ער האט אנגעוויזען אויף דער דרינגענדער נויטווענדיגקייט פון איינשטעלען אן איינהייטליכע ארטאגראפיע און האט פארגע-שלאגען צוצוגרייטען און ארויסגעבען אן אקאדע-מישען ווערטער-בוך, נאכדעם ווי גאלאמב האט גערעדט וועגען די אויפגאבען פון די פסיכאלאגיש-פעדאגאגישער סעקציע און נ. ווייניג וועגען די אויפגאבען פון דער עטנאגראפישער קאמיסיע הא-בען זיך אנגעהויבען די וכוחים. נחמן מייזעל איז ארויסגעטראטען געגען צענטראליזירען אלע צווייגען פונם י.וו.א: אין ווילנא און האט פארגעשלא-גען צו בילדען א פרק מוזפי אין ווארשא. פרילוצ-קי איז צופרידען מיט דער ביז איצטיגער טעטיג-קייט. ד״ר ראזענבלום און יוסף לעשטשינסקי פא-דערען, אז דער י.וו.א. זאל זיך אריענטירען אויף די פראלעטארישע מאסען.

ד״ר שיפער האט, פאלעמיזירענדיג מיט זיי אנגעוויזען, אז די ערשינענע 5 בענדער, וואס דער יוו״א האט ארויסגעגעבען ביז איצט זענען די בעסטע ריכטליניע פאר זיין אריענטאציע און טע-טיגקייט.

נערגעל האט זיך ספעציעל אפגעשטעלט אויף די אויפגאבען פון דער עקאנאמישער ווי-סענשאפט.

זרבבל האט געפאדערט איינצושטעלען א קלארע פאליטישע ליניע אין די ארבייטען פון יווא, וועלכער קען זיך אריענטירען נאר אויף די ארבייטער מאסען, אין זעלבען זין האט אויך גע-רעדט ד״ר מאלער.

ווילנא, (טעלעפאניש פון אונזער קארעס-פאנדענט) פרייטאג-צונאכטס איז פארגעקומען א באנקעט לכבוד די אנטיילנעמער פון דער קאנפע-רענץ. אינ׳ם באנקעט, וועלכער האט זיך פערצוי-גען ביז שפעט אין דער נאכט, האבען זיך בע-טייליגט 600 מאן.

ווילנא, 27 (טעלעפאניש) היינט איז פאר-געקומען די ווייטערדיגע זיצונג פון דער קאנפע-רענץ. ס׳איז אויסגעארבייט געווארען א בודזשעט פון 60 טויזענד דאלאר. פון דעם דארף 25 טוי-זענד דאלאר געשאפען ווערען אין אמעריקא און 10 אין פוילען.

די ציוניסטישע דעלעגאטען אויף דער קאנ-פערענץ האבען אפגעגעבען א פייערליכע ערקלע-רונג, אז זיי וועלען ארבייטען פאר דער ענטוויק-לונג פון דעם אינסטיטוט. זייער ערקלערונג האט געמאכט זעהר א גוטען איינדרוק.

היינט האבען געארבייט די קאמיסיעס און צוגעגרייט רעזאלוציעס, וועלכע דארפען אפגע-שטימט ווערען אויפ׳ן פלענום. די שליסונג פון דער קאנפערענץ ווערט ערווארט אויף היינט שפעט ביינאכט.

ווילנא. 27 (טעלעפאניש פון אונזער ספ. שליח). היינט זענען פארגעקומען וואהלען צו די צענטראלע קערפערשאפטען. ס׳זענען געוועהלט געווארען א צענטראל-פערוואלטונג, א ראט און א קוראטאריום.

מיט גרויס בעגייסטערונג איז אנגענומען גע-ווארען דער פארשלאג צו שאפען א יודישע הויך-שול ביים י.וו.א.

אין אווענד איז ביי פול-געפאקטע זאלען פארגעקומען די שלוס-זיצונג. די שטימונג איז געווען אנ׳אויסערסט געהויבענע. עס האבען גע-האלטען שלוס-רעדעס: ד״ר וויינרייך, נח פרילוצקי און זלמן רייזען.

נאך דער לעצטער זיצונג איז פארגעקומען א פייערליכער באנקעט, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט אלע דעלעגאטען און א סך געסט. אין די רעדעס, וואס זענען געהאלטען געווארען איז אויסגעדריקט געווארען די צופרידענהייט מיט דער אפגעטוענער ארבייט, וועלכע האט געשאפען א פעסטען יסוד פאר דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג פון דער מאדערנער יודישער קולטור.

——):§:(——

לאָדז. 28 אָקטאָבער 1929

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז. 28 אָקטאָבער 1929

דער אנהויב פון פארלאמענטארישען סעזאן

דער פארלאמענטארישער סעזאן האט זיך אנגעהויבען מיט׳ן ערשיינען פון רעקרעט וועגען צונויפרופען די געוועהנליכע סיים־סעסיע פון 31. אקטאבער. הגם ס׳האט פיל גערערט און געשריבען וועגען דעם, אז דער סיים־מארשאלעק זאל אויפגענומען ווערען אין שלאס, איז עס נאך ביז היינט נישט געשעהען. איצט נאך דעם, ווי דער רעקרעט איז ערשינען, איז די רערמאהנטע וויזיט געווארען שוין איבעריג.

די פראגע פון אויסבעסערען דעם סיים־רעגולאמין איז נאך אנ׳עניג פון בעטראכטונגען אין די בעזונדערע קלובען, ס׳איז דעריבער שווער פאראויסצוזאגען דעם גורל פון דעם ראזיגען ענין פאר דער ערעפנונג פון סיים, וועלכער וועט זיך צונויפקומען שוין דעם 31. אקטאבער.

דער פארשלאג וועגען אונצוטרוי, וועלכער וועט אריינגעטראגען ווערען דורך די לינקע קלובען וועט האבען די אונטערשטיצונג מצד די רעכטע, ווי אויך מצד די מינדערהייטס־קלובען, אהן ריקזיכט דערויף, צי די ענדעקעס און אוקראינער וועלען אריינטראגען בעזונדערע מאטיווירטע פארשלאגען. די יודישע קאלא, וועלכע האט זיך בעראטען אהן דעם אנטייל פון די גאליציאנער רעפוטאטען האט נישט געהאט קיין סיבה צו רעווידירען איהר ביזאיצטיגע טאקטיק און בלייבט אין דער אפאזיציע צו דער רעגירונג.

די מאסגעבענדע ספערען רעכענען זיך ממילא מיט דער עווענטואליטעט פון אנגעהמען דורכ׳ן סיים דעם אונצוטרוי־וואטום, האט טאקע רעפוטאט יאן פילסודסקי אין א אינטערוויו אין לארז ערקלערט, אז די דאזיגע ערשיינונג איז נישט קיין געפעהרליכע, ווייל אויב די אפאזיציע וועט האבען א מעהרהייט אומצווווארפען די רעגירונג, וועט זי אבער נישט האבען קיין מעהרהייט צו שאפען א נייע רעגירונג, אויב דער אונצוטרוי־וואטום וועט אנגענומען ווערען, וועט די רעגירונג, לויט די רייד פון יאן פילסודסקי, רעמיסיאנירען, אבער דאס וועט נישט הייסען קיין ענדערונג אין רעגירונגס־סיסטעם.

ס׳איז דאך בעקאנט, אז א געוועהנליכער אונצוטרוי־וואטום אהן אויסרעכענען די נעמען פון די מיניסטארען, בערעכטיגט דעם מלוכה־פרעזידענט נאכאמאל צו בעשטימען דיזעלבע מיטגלידער אין קאבינעט. די רעצידירענדע ספערען ווילען אבער אויסנוצען די געלעגענהייט, כדי אריינצופיהרען ענדערונגען אין אנהאר־רעסארט און מעגליך אויך אין באהן־רעסארט. ס׳איז אבער כמעט ווי זיכער, אז ס׳וועט קומען אנ׳ענדערונג אויפ׳ן אמט פון פרעמיער און די נעמען וואס ווערען אויסגערעכענט אויף דעם פרעמיערס ארט דארפען זיין א צייכען פון קורס־מילדערונג און צוריקקעהר צו די מעטאדען פון פראפ. בארטעל, מ׳דארף דערביי נישט פערגעסען, אז די דאזיגע מעטאדען ריהרען מיט גארנישט אן דעם סיסטעם פון רעגירען.

איינע פון די וויכטיגסטע ענינים אויף דער נאהענסטער סיים־סעסיע וועט זיין די פראגע פון קאנסטיטוציע־ענדערונגען. אין רעמועלבען אינטערוויו האט רעפ. יאן פילסודסקי ערקלערט, אז אין פיל פונקטען פון קאנסטיטוציע־ענדערונגען וועט דער ב.ב.־קלוב האבען די אונטערשטיצונג פון די רעכטע גרופירונגען, אזוי אז די פאראויסגעזעהענע ענדערונגען אין דער קאנסטיטוציע וועלען סוף־כל־סוף אדורכגעפיהרט ווערען.

פון דעם אלעם איז צו זעהען, אז פון דער צייט אן ווען דער צענטראלעוו האט אונטערגענומען די אפענסיווע געגען דעם „איצטיגען סיסטעם פון רעגירען“ האט די רעגירונג בעשלאסען זיך צו שטעלען אין דעפענסיווע און פארזיכטיג נאכקאנטראלירען יעדען שריט פון „צענטראלעוו“ און וועט זיין גרייט אויף איהם צו רעאגירען; אלזא, מ׳קען זיך פארשטעלען דעם קאמף צווישען „צענטראלעוו“ און דער רעגירונג אויף דעם אופן:

די לינקע וועלען אריינטראגען דעם פארשלאג וועגען אונצוטרוי, און ער וועט אנגענומען ווערען. די רעגירונג וועט דעמיסיאנירען און דער מלוכה־פרעזידענט וועט בעשטימען דיזעלבע רעגירונג מיט קליינע ענדערונגען, וואס בלייבט דאן איבער פאר דעם „צענטראלעוו“? אריינצוטראגען א נייעם פארשלאג וועגען אונצוטרוי, וועלכער וועט ווידער אנגענומען ווערען און דאן וועט די רעגירונג ווידער דעמיסיאנירען און דאן וועט זיך ווידער איבער׳חזר׳ן ראסועלבע. דעם ערשטען שריט צו „ליקווידירען דעם נאך־מאי־סיסטעם פון רעגירען“ אויף אנ׳אנדער אופן וועט, אלזא, טוען מאכען דער „צענטראלעוו“, אבער וועגען דעם האט מען דאך קיין רעוואלוציע נישט אנגענומען, פערקעהרט, די רעוואלוציע פון פ.פ.ס. רערט וועגען ערלעדיגען אלע ענינים אויפ׳ן פארלאמענטארישען וועג, אויב אבער די רעגירונג וועט געהען אויף אנ׳אנדער וועג, וועט די פ.פ.ס. געצוואונגען זיין דאסועלבע צו טון.

ווי מיר זעהען אבער, וועט די רעגירונג אויף קיין אנדער וועג נישט געהן, דער הויפט־מחותן פון „צענטראלעוו“ — די פ.פ.ס. אויך נישט, וועט טאקע אלץ בלייבען ביים אלטען און דער ב.ב.־קלוב צוזאמען מיט די ענדעקעס וועלען אדורכפיהרען די נעטיגע ענדערונגען אין דער קאנסטיטוציע.

פ. ב.

ערנסט טאָלער אין אמעריקא

א געשפרעך מיט דעם בעריהמטען דייטש־יודישען ראדיקאלען דיכטער

(קאָרעספּאָנדענץ צום „נייעם פאָלקסבלאַט“)

„אך, ווי וואונדערבאר, ווי רויזיג די שטאט איז וואס פאר א מעכטיגען פערנעם, ווי גיגאנטיש די ראזיגע הימעל־קראצער זענען“.

מיר זענען געזעסען אין א נישט־גרויסען צימער פון א ניו־יארקער האטעל אויף דעם 23־טען שטאק און יעדע פאר מינוט איז דער בעריהמטער דייטש־יודישער דיכטער ערנסט טאלער, אויפגעשטאנען פון זיין פלאץ, און צוגעלאפען צום פענסטער.

דער דיכטער, וואס זעהט אויס עלטער פון זיינע 35 יאהר, האט נישט געקענט איינזיצען אויף זיין ארט, ער האט געשפרייזט איבער׳ן צימער ארויף און אראפ, האט געכאפט א קוק דורכ׳ן פענסטער, און האט שווער געאטעמט.

פאר מיר האט זיך פארגעשטעלט דאס בילד פון צעהן יאהר צוריק, וועלכע עס האבען געשילדערט די ליבעראלע צייטונגען פון דייטשלאנד — און אפשר אויך פון דער גאנצער וועלט — וועגען דעם בעריהמט געווארענעם ראדיקאלען פאעט. ערנסט טאלער, וועלכער האט אויפגעשטורעמט די הערצער פון דער מלחמה־ענטוישטער אייראפעאישער יוגענד.

דאן א פינפאונצוואנציג־יעהריגער שלאנקער יונגערמאן, מיט אנ׳אויסדרוקספול אבער אפגעצערט פנים, פון וועלכען עס שטארען ארויס צוויי גרויסע אויגען און מיט א קאפ שעהן־געלאקטע שווארצע האר (וועלכע זענען איצט שוין גרוי געווארען). אט דער יונגערמאן, געשמידט אין שווערען קייטען ווערט געפיהרט איבער א בייערישען טורמע־הויף, בעגלייט פון צוויי שווער־בעוואפענטע סאלראטען, דאס דאזיגע בילד איז מיט א יאהר צעהן צוריק געווען ווייט און ברייט פערשפרייט אין אלע ליבעראלע צייטונגען.

ערנסט טאלער איז באלד נאך דער מלחמה געווארען דער פאפולערסטער דייטשער דיכטער. ער איז געווען דער ערשטער דייטשער פאעט, וועלכער האט אויסגעדריקט דעם געמיטס־צושטאנד פון דער מלחמה־פערצווייפעלטער דייטשער יוגענד, וואס האט איינגעזעהען די גרויזאמקייט און דעם אונזין פון די מענשען־שחיטות.

דער דאזיגער יונגעטשקער יודישער בחור האט דאן אויפגעשטורעמט דייטשלאנד מיט זיין פאעטישען פערצווייפלונגס־געשריי געגען דער פעלקער־פערניכטונג. ער האט זיך אריינגעווארפען אין דעם רעוואלוציאנערען קאמף אין בייערן און איז באלד געווארען איינער פון זיינע פיהרער. אבער באלד איז געקומען די רעאקציע — און טאלער׳ן האט גערראהט טויט־שטראף.

די גאנצע פראגרעסיווע וועלט האט דאן אויפגעהויבען א מעכטיגען פראטעסט און טאלער איז אפגעקומען מיט פינף יאהר טורמע. עס איז שוין באלד פינף יאהר ווי טאלער איז אפגעזעסען זיין טערמין, און איצט איז ער דא, אין א האטעל־צימער אין ניו־יארק, אבער זיינע שריט איבער׳ן צימער ארויף און אראפ, רופען ארויס דעם איינדרוק, אז ביי דעם דיכטער איז נאך פערבליבען די געוואוינהייט פון דער מינכענער טורמע.

„איך זעה אז ניו־יארק מאכט אויף אייך א שטארקען איינדרוק“, רייס איך איבער זיין אויפגערעגט שטילשווייגען.

„אה, נאטירליך, ספעציעל ווען איך דערמאן זיך אז מיט איניגע שעה צוריק בין איך נאך געווען אויף „עלים איילאנד“ מיט דער ערווארטונג צוריקגעשיקט צו ווערען קיין אייראפא“ — האט ער געענטפערט פערדרייכערענדיג נערוועז א ציגארעט.

„וועט איהר זיך נישט באלד פרעגען ווי עס געפעלט מיר אמעריקא? — ווענדעט ער זיך צו מיר — איהר ווייסט — מען האט שוין מיר געשטעלט די — ווי עס ווייזט אויס, אין אמעריקא אונפערמיידליכע פראגע. דאס איז געווען ווען איך בין נאך געשטאנען אויפ׳ן דעק פון שיף. ווען זי האט זיך דערנעהנטערט צו די ברעגעס פון אמעריקא. איך האב געווענדעט מיינע אויגען צו דער אמעריקאנער „פרייהייט־סטאטוע“ און האב זיך אויף א מינוט פערטראכט:

„אט בין איך ענדליך אין דעם לאנד פון דער פרייהייט, האב איך זיך געטראכט. אבער נאך איידער מיין געדאנק האט זיך געקענט ענטוויקלען, איז פאר מיר געשטאנען א פאליציאנט און האט ערקלערט, אז איך קען נישט אריינגעלאזט ווערען אין לאנד.

„אין רעמועלבען מאמענט איז צו מיר צוגעקומען אנ׳אמעריקאנער צייטונגס־רעפארטער און האט מיך געפרעגט: „ווי געפעלט אייך, הער טאלער, אמעריקא? וואס האב איך איהם געקענט ענטפערן? האט דער דיכטער געפרעגט און דאן ווייטער געזאגט — „איך וויל זעהן דאס דאזיגע לאנד. דאס לאנד פון מאשין־פעריאר, איך וויל זיך בעקענען מיט דער נייער וועלט און זי פערגלייכען מיט דער אלטער“.

„און ווי איז אייער שטעלונג צו די יודישע פראבלעמען? האב איך פערזוכט צו ווענדען אונזער געשפרעך אויף א יודישע טעמע.

„איך פערגעס קיינמאל נישט, אז איך בין א יוד — האט ער שנעל געענטפערט — איך האלט טאקע אין שרייבען מיין אויטאביאגראפיע, וואס ענטהאלט א סך יודיש מאטעריאל.

„איך האב זיך שטענדיג אינטערעסירט מיט יודישע פראבלעמען. און אין יעדען לאנד, וואוהין איך קום, אינטערעסיר איך זיך מיט׳ן יודישען לעבען. עס איז טאקע איינע פון מיינע הויפט־אויפגאבען דא אין אמעריקא זיך צו בעקענען מיט דעם נייעם און גרויסען אמעריקאנער יודענטום. איך האב א סך געהערט וועגען דעם גרויסען איינפלוס, וואס די יודען איבען דא אויס אין לאנד. איך וויל שטודירען די פערשידענע קלאסען פון די יודען אין אמעריקא. און הויפטזעכליך די לאגע פון די יודישע ארבייטער־מאסען דא אין לאנד.

„איהר פרעגט פארוואס איך האב ביז־איצט נישט בעהאנדעלט קיין יודישע טעמעס. עס איז אפשר א ריינער צופאל. איסדרעם ווייסט איהר דאך. אז דאס סאציאלע פראבלעם האט נאך דער מלחמה בעהערשט די מוחות פון דער רענקענדער יוגענד אין אייראפא און דערזעלבער איז פערשטענדליך, וואס די מייסטע ווערק מיינע זענען געשריבען געווארען אונטער דעם דאזיגען איינפלוס און אויף סאציאלע טעמעס“.

„וואס דענקט איהר וועגען די לעצטע געשעהענישען אין פאלעסטינא?

„עס איז א טראגישפאסירונג און מען דארף זעהן, אז דאס זאל זיך נישט איבערחזרן. עס דארף אלעס געטון ווערען, כדי צו בדענגען צו א פערשטענדיגונג צווישען די יודען און אראבער אין פאלעסטינא. עס וואלט געווען די גרעסטע נארישקייט ווען די יודען פערלאזען זיך אויף די ענגלישע פאר גנעטען.

„די יודען מוזען פערשטעהן, אז ענגלאנד האט איין ציל אין פאלעסטינא. און דאס איז אימפעריאליסטישע דערגרייכונגען. עס איז דעריבער נישט גוט, וואס די יודען דארפען האבען אין פאלעסטינא ענגליש מיליטער, כדי צו זיין געשיצט פון אראבישע אנפאלען.

„נאטירליך איז די קאמוניסטישע טעאריע, אז עס איז פארגעקומען אנ׳אראבישער אויפשטאנד געגען ענגלאנד אנ׳אונזין. זייער פערהערליכען די אראבישע פאגראמען אויף אומשולדיגע יודישע פרויען און קינדער, איז א פערברעכען“.

„וואס הערט זיך מיט דעם אנטיסעמיטיזם אין דייטשלאנד? האב איך ווייטער געפרעגט טאלער׳ן.

„די אפענע אנטיסעמיטישע בעוועגונג איז לעצטענס אין דייטשלאנד אפגעשוואכט געווארען. אבער דאס הייסט נישט, אז דער אנטיסעמיטיזם איז פערשוואונדען. ער האט בלויז אנגענומען אנדערע פארמען. אנשטאט אפענע כוליגאנישע אנפאלען אויף יודישע בית־עלמינס און שוהלען, פיהרען איצט און די רעאקציאנערע אנטיסעמיטען א שטילע און ערגאניזירטע פראפאגאנדע צווישען דער דארפישער בעפעלקערונג איבער׳ן לאנד.

„די דאזיגע טאקטיק איז א קלוגערע און פאר די יודען א געפעהרליכע. אבער קיין באלדיגע געפאהרען דראהען נישט די יודען אין דייטשלאנד. די רעפובליקאנישע כוחות זענען גענוג שטארק כדי צו קענען בעקעמפען די רעאקציע און דעריבער איז נישטא זיך וואס צו שרעקען“.

„זענט איהר עפעס בעקאנט מיט דער יודישער ליטעראטור?

„איך מוז זיך מודה זיין, אז זעהר ווייניג. איך קען נאטירליך שלום אש׳ן און אויך איניגע אנדערע יודישע שרייבער. אבער נאר דורך איבערזעצונגען. לייראר לייען איך נישט קיין יודיש. אבער איך האף זיך נאך אויסצולערנען די יודישע שפראך. איבערהויפט קען איך איניגע יודישע לידער, — שטאלצירט דער בעריהמטער דייטש־יודישער דיכטער און הויבט טאקע אן באלד צו זינגען — „אויפ׳ן פריפיטשאק ברענט א פייערל“...

די נאכט איז צוגעפאלען דורך דעם האטעל־צימער האבען אריינגעלויכטען די רויזיגע עלעקטרישע רעקלאמעס פון בראדוויי און טאלער איז אויפגעשפרונגען: „און איצט, קומט ווייזט מיר אייער בעריהמטען בראדוויי־וועג“. (יט״א).

נאך דעם אראבישען גענעראל־שטרייק

שילער־שטרייק אין שכם

ירושלים (יט״א) פאריגען מיטוואך איז אין ארץ־ישראל, ווי יט״א האט טעלעגראפיש מיטגעטיילט, געווען פראקלאמירט אנ׳אראבישער גענעראל־שטרייק. בעת אבער די אראבער אין גאנצען לאנד זענען שוין ראנערשטאג צוריקגעקומען ארבייטען און די אראבישע סוחרים האבען געעפענט זייערע געשעפטען, האבען אבער די אראבער אין שכם נאך אויף מארגען און איבערמארגען געהאלטען פערמאכט די געשעפטען. געשעהען איז עס צוליב דעם, וואס צווישען דיזארטיגע אראבער האט זיך פערשפרייט א קלאנג, אז דער פערטרעטער פון דירעקטאר פון שול־דעפארטאמענט ביי דער רעגירונג מר. פארעל האט פעראררענט קערפערליך צו בעשטראפען די קינדער פון די רעגירונגס־שולען, וואס זענען נישט געקומען צום אינטעריכט אין טאג פון גענעראל־שטרייק. אין רעזולטאט זאלען, לויט דער אראבישער פרעסע, האבען פערשטרייקט 1500 שול־קינדער און הי אראבער האבען געשלאסען זייערע געשעפטען.

שפה האט בעזוכט שכם דער דירעקטאר פון שול־דעפארטאמענט מר. באומאן און האט איבערגעגעבען א שריפט, אין וועלכער ער בעט איבער די שכם׳ער נאטאבלען פאר דער האנדלונג פון זיין געהילף. דער דריי־טאגיגער שטרייק פון די שכם׳ער סוחרים איז איבערגעריסען געווארען, דאגעגען איז געבליבען אין קראפט דער שטרייק פון די שילער ביז די נאטאבלען וועלען בעטראכטען, צי די סאטיספאקציע פון דירעקטאר באומאן איז א גענוגענדע.

יודישע שרייבער אין סאוויעט־רוסלאנד

טרעטען ארויס געגען ליטוואקאוו׳ן

מאסקווע. (יט״א) די יודישע שרייבער, וואס געפינען זיך אויף אוקראינע, האבען אנגעהויבען א שארפע קאמפאניע געגען ליטוואקאוו׳ן.

איינער פון די ארגאניזאטארען פון דער האזיגער אקציע איז דער בעקאנטער יודישער דיכטער ד. האפשטיין, וועלכער ווערט געשטיצט דורך דעם רעדאקטאר פון סארקאווער „שטערן“ מ. לעוויטאן, און דורך א ריהע סאוועטישע יודישע שרייבער אויף אוקראינע און ווייסרוסלאנד.

אין א צירקולאר־בריף וואס האפשטיין האט ארויסגעשיקט צו א בעדייטענדע טייל פון די יודישע שרייבער אין סאוויעט־פערבאנד, זאגט ער אפען, דאס עס איז שוין צייט, אז מען זאל אויפהערען דולדען ליטוואקאוו׳ס דיקטאטארישע מעשים אין דער סאוויעטישער יודישער ליטעראטור“. האפשטיין ערקלערט, דאס ליטוואקאוו׳ס זעלבסטהערשערישע נייגונגען פיהרען צו „בערביטערונג און דערנידערונג איז די יודישע שרייבערישע קרייזען“.

האפשטיין דערצעהלט, ווי אזוי ליטוואקאוו האט א לענגערע צייט געדרופט אפילו אזעלכע קאמוניסטיש־אויסגעהאלטענע שרייבער ווי ב. ארשאנסקי און חיים גילדין. די גרעסטע צאהל יודישע שרייבער אין רוסלאנד רעדען מיט שנאה וועגען ליטוואקאוו׳ן, אבער עפענטליך ארויסצוקומען זאגען זיי נישט.

„איך האלט, אז ליטוואקאוו׳ס מעטאד קען נישט זיין קיין שעפערישער פאר אונזער ליטעראטור, — ווערט געזאגט אין האפשטיין׳ס בריף צו די יודישע שרייבער, — ליטוואקאוו קאן גאר אנרייצען אבער ער קאן נישט לערנען“. דער דאזיגער בריף איז געשיקט געווארען אין א צאהל קאפיעס צו יעדען יודישען שרייבער. איין קאפיע האט אויך בעקומען ליטוואקאוו גופא.

יודישע אבטיילונג ביי׳ם סאוועטישען רעגירונגס־מוזיי אין וויטעבסק

מאסקווע (יט״א) א יודישע אבטיילונג וועט געעפענט ווערען ביי דעם רעגירונגס־מוזעאום אין וויטעבסק.

די פערוואלטונג פון רעגירונגס־מוזיי אין וויטעבסק האט זיך געווענדעט מיט אנ׳אויפרוף צו דער יודישער בעפעלקערונג פון סאוויעטען־פערבאנד איבערצוגעבען אין רשות פון מוזיי פערשידענע אלטערטימליכקייטען, יודישע קונסט־ווערק און פון אלעם וואס האט א שייכות צו דער אלטער יודישער געשיכטע. די דאזיגע אלע זאכען וועהען געזאמעלט ווערען אין דער יודישער אבטיילונג ביים מוזיי, וואס ווערט איצט געשאפען.

Dr. med. STUPEL

12 Szkolna 12

ספעציאליסט פאר הויט־, האר און וועגערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע, לונגען און ראק, רענטגען־שטראהלען און קווארץ־ליכט, עלעקטרא־טעראפיע.

נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד

פינף טעג איז וואך און אהן א זונטאג איז סאוויעט-רוסלאנד

וואס פאר א נייעם קאלענדאר רוסלאנד פיהרט איין און ווי ס'וועט ווירקען אויפ'ן לעבען פון לאנד

שוין יאהרען זיי אין פערשידענע לענדער געהען אן בעוועגונגען צו רעפארמירען דעם לוח. פערשידענע רעפארם-פראיעקטען זענען שוין פארגעשלאגען געווארען, אבער ביז איצט האט מען זיך אויף קיין איינציגען נאך נישט געקענט איינינען. און וועט מען זיך שוין אפילו אמאל איינינען אויף א געוויסען רעפארם-פראיעקט, וועלען מסתמא נאך פערביי געהן א היבש ביסעל יאהרען איידער ער וועט אריין אין קראפט.

דאס אלץ איז גערערט וועגען אנדערע לענדער אין אייראפא און אמעריקע. אנדערש איז אבער אין רוסלאנד. האלטען אין סאוויעט-רוסלאנד האט מען — אין דער עפענטליכקייט צום ווייניגסטענס — ווייניג גערעדט וועגען קאלענדאר-רעפארמען, דער פאר אבער האט מען דורך א בעפעהל פון אויבען איינגעפיהרט א נייעם לוח, וואס אויב ער זאל נאר פאקטיש דורכגעפיהרט ווערען אין לעבען, וועט ער מאכען א גאנצע איבערקעהרעניש אין מענשליכען געוואוינהייטען, וואס האבען הינטער זיך שוין א געשיכטע פון טויזענדער יאהרען.

דער נייער קאלענדאר וועט לויט א דעקרעט אריין אין קראפט דעם 1-טען אקטאבער, זיין הויפט-נייאיגקייט וועט בעשטעהן דערין, וואס די וואך וועט בעשטעהן פון פינף טעג אנשטאט זיבען; יעדער פינפטער טאג וועט זיין א טאג פון רוה, און די צוויי טעג שבת און זונטאג וועלען אינגאנצען אפגעשאפט ווערען.

א סך אינסטיטוציעס אין סאוויעט-רוסלאנד פונקציאנירען שוין לויט דעם באזיס פון דער נייער פינף-טאגיגער וואך און א זיבען-שטונדיגען ארבייטס טאג, לויט דעם איצטיגען דעקרעט, וואס איז איצט ארויסגעגעבען געווארען פון העכסטען ראט פון פאלקס-קאמיסארען, וועט די נייע וואך פון פיער ארבייטס-טעג און איין רוהע-טאג איינגעפיהרט ווערען אין אלע אינדוסטריעס, מיט אן אויסנאהם פון איינצעלנע, וואו מען ארבייט אין זעקס-שטונדיגע שיכטס אין יענע אינדוסטריעס, וואו דער ארבייטס-טאג איז מיט א שעה קלענער איז די ארבייטס-וואך מיט א טאג גרעסער. דארטען וועט מען ארבייטען פינף טעג און דעם זעקסטען רוהען.

דער העכסטער ראט פון די פאלקס-קאמיסארען האט שוין פערעפענטליכט דעם נייעם רעדירטען קאלענדאר, וואס די צאהל חדשים אין איהם וועט ווי ביז-אהער זיין צוועלף, יעדער חודש וועט אבער האבען זעקס וואכען אנשטאט די איצטיגע פיר און יעדע וואך וועט בעשטעהן פון פינף טעג אנשטאט די ביז איצטיגע זיבען טעג. שבת און זונטאג ווערען אפגעשאפט. די איבעריגע פינף טעג וועלען דערווייל האבען ריזעלביגע נעמען ווי ביז-אהער. דהיינו: מאנטאג, דינסטאג, מיטוואך, דאנערשטאג און פרייטאג. אויך די נעמען פון די חדשים בלייבען דערווייל דיזעלביגע, עס איז אבער זעהר מעגליך, אז אויך די נעמען פון די טעג און חדשים זאלען שפעטער געביטען ווערען. איין פארשלאג איז פערהאן אז די נעמען פון טעג זאלען געביטען ווערען אויף „יוגענטטאג", סאוויעטטאג", „פראלעטאג", „קאמוניסטענטאג"; אן אנדער פארשלאג איז דא, אז די טעג זאלען גערופען ווערען איינפאך: „איינטאג", „צווייטאג", „דרייטאג", א.א.וו.

לויט דעם נייעם רעווידירטען קאלענדאר וועלען אלע אלטע יום-טובים אפגעשאפט ווערען און אנשטאט זיי וועט מען איינפיהרען זעקס יום-טובים אין יאהר: דעם 9-טען יאנואר אלס יאהרטאג פון דער צארישער אטאקע אויף דער פאלקס-דעמאנסטראציע פאר דעם ווינטער-פאלאץ אין 1905; דעם 22 יאנואר ווען עס פאלט אויס לענינ'ס יאהרצייט; דעם 1-טען און 2-טען מאי, און דעם זיבעטען און אכטען נאוועמבער, צום אנדענק פון דעם באלשעוויסטישען אויפשטאנד. אט די זעקס טעג וועלען נישט האבען קיין אייגענע נעמען, נאר וועלען טראגען דעם נאמען פון דעם יום-טוב. איין מאל אין פיר יאהר וועט זיין אן איבער-יאהר מיט אן עקסטרא טאג. אט דער עקסטרא-טאג וועט הייסען „אינדוסטריאליזאציע-טאג". דער דאזיגער טאג וועט נישט זיין קיין יום-טוב נאר א טאג פון ארבייט. אבער פאר דער ארבייט וועט קיינער נישט קריגען בעצאהלט. די פערדינסטען פון יענעם טאג ארבייט וועלען געהען פאר די סאוויעטישע-אינדוסטריעס.

ווי געזאגט, וועט די ארבייטס-וואך בעשטעהן פון פיר טעג און דעם פינפטען טאג וועט מען רוהען. אבער נישט אלע ארבייטער וועלען האבען זייער רוה אין דעמזעלביגען טאג. די ארבייטער אין די פאבריקען און די אנגעשטעלטע וועלען איינגעטיילט ווערען אין פינף אפטיילונגען און יעדע אפטיילונג וועט האבען אן אנדערען טאג פאר איהר רוהע-טאג.

אויף אזא אופן וועט אויסקומען אז אז די ארבייטער וועלען האבען א פרייען טאג נאך די פיר ארבייטסטעג, און אז די פאבריקען און ביוראס וועלען קיינ-

פון דער דאזיגער איינפיהרונג וועלען זיכער פראפיטירען די פאבריקען אבער פאר די ארבייטער וועט דאס נישט זיין זעהר בעקוועם. און אט פאר וואס: ווארים אין א פאמיליע, וואו עס ארבייטען סיי דער פאטער, סיי די מוטער און סיי די קינדער, וועט זיך אפט מאכען, אז דער פאטער וועט האבען זיין רוהע-טאג מאנטאג, די מוטער דינסטאג, איין זוהן אדער טאכטער דאנערשטאג, און א צווייט קינד מיטוואך; אזוי אז די פאמיליע וועט קיינמאל נישט זאלען קענען פערברענגען צוזאמען.

מיט דעם נייעם קאלענדאר אין סאוויעט-בונד האבען קיין בעשטימטען טאג ווען אלע מיטגלידער לאנד, ווי עס ווייזט אויס אויסען צוויי זאכען: ערשטאנס, צו העלפען די אינדוסטריעס, און צווייטענס צו געבען מיט איינמאל דעם שטארקסטען קלאפ דער רעליגיע. דער אינדוסטריאליזאציע וועט דערפון ארויסקומען א האפעלטע טובה. קודם כל דערמיט, וואס די פאבריקען וועלען קיינמאל נישט שטעהן ליידיג, און צווייטענס, ווייל עס וועלען אויך אויף אזא אופן דורכ'ן יאהר צוקומען נאך זעקס ארבייטס-טעג. אז די רעליגיע וועט קריגען א שטארקען קלאפ דורך דעם, וואס שבת און זונטאג ווערען אינגאנצען אפגעשאפט. דאס איז נאטירליך אומנויטיג צו באווייזען.

די זעקס ארבייטס-טעג וועלען צוקומען אט ווי אזוי: היינט צו טאג ביי א זיבען-טאגיגער ארבייטסוואך ארבייט מען אין רוסלאנד בלויז פינף און א האלב טעג, און אנדערהאלבען טעג אין דער וואך רוהט מען. היינט צו טאג ווען דאס יאהר בעשטעהט פון צוויי און פופציג וואכען און מען רוהט יעדע וואך אנדערהאלבען טעג, האט דער ארבייטער 78 רוהע-טעג א יאהר. לויט דעם נייעם קאלענדאר אבער וועט דער ארבייטער האבען בלויז 72 רוהע-טעג.

א. ד. ש—ן.

Dr. med. **J. Lubicz**

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.

אייגענע פראצאווניע פון זעמפליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: תקלארקעס אויף פלאטפוסען, קונסטליכע פיס, גארסעטען א. ז. וו. עמפפאנגט פון 5—7 אוו.

צוריקגעקעהרט.

ראס עלעגאנטע לאדן

קויפט איין איהר קאסמעטיק אין דער רענאמירטער און ביליגסטער

קאנקורענץ-פערפומעריע פון

J. DRUKIER

ZAWADZKA 11, TEL. 75-92

וואו עס געפינט זיך שטענדיג אויף לאגער דער רייכסטער אויסוואהל פון די

בייעסטע פערפומען

פודערן, טואלעט-זייפען, קעלנישע וואסערן א.ז.וו.

בעמערקונג: פאר ענגראסיסטען ספעציעלער ראבאט.

א בעזונדער צימער

(פעליעטאן)

פון לעבעדיגען

ער איז געזעסען ענטקעגען מיר, מיין פריינד, דער דיכטער און בעל חלום, א נישט אויסגעשלאפענער און צושויבערטער און אויסגעצלייגט פאר מיר זיין פלאן:

— איהר ווייסט, איך האב א סך געטראכט וועגען דעם ביז איך בין געקומען צום שלוס, אז יעדער מאן דארף האבען א בעזונדער ציטער פאר זיך.

דאס צימער, פערשטעהט זיך, דארף זיין נישט צוזאמען מיט די איבעריגע צימערען פון זיין דירה — גאר ערגעץ בעזונדער, ווייט פון זיין היים, אין אנ'אנדער געגענד פון שטאדט.

טראכט זיך אריין אין דעם וועט איהר זעהן ווי גוט דאס איז.

און עס פערשטעהט זיך אויך, אז דאס ווייב טאר נישט וויסען פון דעם.

דאס צימער מוז בלייבען א סוד.

ווייל תיכף ווי דאס ווייב דערוויסט זיך דערפון איז אויס גליק.

ערשטענס: וועט זי נעהמען קלאפען אויף אויסבראנגעריי: א בעזונדער צימער איז דאך אנאיבעריגע הוצאה!

צווייטענס: וואס איז עס סתם פאר אנ'עסק פאר א פערהייראטען מענשען צו האבען בעזונדערע צימערען פאר זיך? מענשען וועלען דאך בערעדען!

און דריטענס: זי וויים צו וואס ער דארף דעם צימער. ער האט א געליבטע, אודאי, ווי דען?

— הכלל, עס מוז בלייבען א סוד פון דעם ווייב. און אפילו א סוד פאר פריינד אויך.

ווייל אז פריינד וויסען, וועט שוין וויסען דאס ווייב אויך.

דער סוד פון צימער דארף בלייבען צווישען אייך און אייער שליסעל, ווייל דער עיקר פון צימער איז דאך דער שליסעל.

דער שליסעל צו דיין בעזונדער צימער דאס איז דער משכון פאר דיין גליק און רוה.

דו קומסט זיך צו מיט דיין שליסעל צו דיין בעזונדער צימער, דו שליסט אויף די טיר און עס שליסט זיך אויף פאר דיר אנ'אייגענע וועלט, אין וועלכער קיינער קען נישט אריינקומען!

דא ביזטו בעלעבאס אהן שותפים!

אט שטעהט א קליין טישעלע, אויפ'ן טישעלע אנ'אפענער העפט, א טינטער. ניין, דריי טינטערס!

איינער מיט שווארצע טינט, א צווייטער מיט רויטע און א דריטער מיט בלויע.

און אט ליגען פערשידענע פעדערס און בליישטיפטען.

דו קענסט שרייבען ווי דו ווילסט.

בלויע חלומות — מיט בלויען טינט, דונקעלע געפיהלען, מיט שווארצען. רעוואלוציאנערע געדאנקען — מיט רויטע.

און אט איז דיין בעטעל. ווילסטו לייגסטו זיך צו מיט א בוך אין האנד, לייענסט, און ווילסטו דרימעלסטו זיך סתם אזוי:

דאס ווייב שטערט נישט. דער טעלעפאן קלינגט נישט. געסט קומען נישט.

און אין א רעגענדיגען טאג, ווען דיר איז שטארק אומעטיג ענטלויפסטו צו זיך אין בעזונדערען צימער.

און דו בלייבסט אליין מיט דיין אומעט.

און דו טענה'סט זיך אויס מיט גאט און מיט דער וועלט. און דו מאכסט א חשבון פון דייגע יאהרען וואס זענען זיך צולאפען ווי איבערגעשראקענע טויבען.

— יעדער מענש, זאג איך, מוז האבען אנאייגען צימער.

בפרט א מענש וואס חלום'ט און שרייבט.

א בעזונדער צימער — מיינט אויך ערוואַרטונג.

דו ווארטסט טאקע שוין נישט מעהר אויף גאר נישט. אלץ אויפגעגעבען.

און דאך — הינטער דער פערגליווערטקייט ליגט אנ'ערווארטונג.

אפשר? קומט דיין אמאליגע ליבע צוריק?

א טיר האסטו — קען זי דאך אמאל אנקלאפען מיט א ציטעריגע האנד.

אפשר געהט זי צופעליג דורך פערביי, און דערוויסט זיך פון ווינד, אז דו ביזט דא — און זי קומט.

קען דען נישט טרעפען אזא נס?

יא, איך האב גאר פערגעסען צו-צוגעבען. אויפ'ן טיש אין צימער דארפען אומבעדינגט שטעהן א פלעשעל פערפום (פון די בעסטע) און א פלאש וויין.

פערפום איז פאר איהר... ווען זי קומט זאל זי זעהן, אז דו האסט נאך איהר אין זינען, ווי אמאל...

און א פלאש וויין — איז פאר דיר.

עס שרייבט זיך נישט ווי אמאל. דאס הארץ איז פערדריקט, פערשלאסען, עפענסטו אויף א פלאש וויין און עס פאלען ארונטער די שלעסער.

און פאר וואס טאקע אויך נישט א פיין קעסטעלע שאקאלאד?

ווען זי קומט אומערווארטעט זאל זי האבען וואס צו-צובייסען.

ווי שעהן איהרע ווייסע צייהנדעלעך וועלען זיך עס איינבייסען אין שאקאלאד!

איך האב זעהר ליב פרויען, ווען זיי בייסען שאקאלאד. אלץ בעסער ווי זיי בייסען זיך איין אין דיר.

ווי געפעלט דיר מיין פלאן?

און נאך עפעס. אויפ'ן טיש דארף ליגען שטענדיג א נישט צושניטען בוך און אנ'אנגעהויבענער בריף צו א מיידעל.

דאס איז גוט אויף יעדען פאל.

אט טאמער דערטאפט דיך דער טויט דוקא ביי דיר אין בעזונדערען צימער — איז זאל מען עס געפינען און זאל די וועלט זעהן ווי ראמאנטיש דו ביזט געווען.

קורץ: ס'איז נישטא קיין בעסערע זאך פאר א מאן ווי א בעזונדער צימער פאר זיך.

נישטא קיין בעסערע קמיע, ווי א שליסעל צו א בעזונדערער טיר.

אט נעהמסטו זיך א ביסעל וויין און דו דרימעלסט איין און דו חלום'סט מאדנע חלומות:

אט קלאפט מען אן אין דיין טיר.

— אריין!

און עס קומט אריין אנ'אומבעקאנט מיידעל, יונג און פריש.

און זי פרעגט דיך גאר נישט.

און דו פרעגסט איהר אודאי גאר נישט.

זי זעצט זיך ביי דיין טישעל.

און איהר ביידע שווייגט.

נאכדעם גיסט איהר זיך אן צוויי גלעזער וויין — און איהר טרינקט לחיים.

און נאכדעם נעהמט איהר זיך פאר די הענד און קוקט זיך אריין אין די אויגען.

איהר האט זיך ליב? — אודאי!

און אט צוקושט איהר זיך. און די שעה'ן לויפען, ווייט פון זארג, ווייב און קינדער און פליכטען.

און ווען זי געהט אוועק פון אייך אזוי שטיל ווי זי איז געקומען, פערשליסט איהר אייער צימער, גיט א קוש דעם שליסעל און געהט זיך אהיים.

און איהר קענט שוין נאכדעם איבערטראגען אלץ: די גאנצע וואכעדיגקייט פון הויז, די זארג פון לעבען-מאכ׳׳.

איהר ווייסט, אז דארט, ווארט אויף אייך אייער בעזונדער צימער מיט אייערע בעזונדערע חלומות.

וואס דענקט איהר פון מיין פלאן?

בוכהאַנדלונג ג. בערלינסקי
אָנגעקומען: פריהער יעצט
7 בענדער דוד בערגעלסאָן — 45 זל. — 24 זל.
2 „ ברונא יאַשיענסקי
„איך פאַרברען פּאַריז" — 9 „ 5.85 „
עמיל לודוויג „יולי 1914" — 3 „ 2.10 „
רעמאַרק „מערב-פראָנט קיין נייס" 3 „ 1.50 „
פיליפ מעלער „לענין און גאַנדי" 6 „ 3.25 „
אויך אַלע יודישע אָריגינעלע קלאַסיקער און אַלע איבער-זעצונגען, ווי אויך די נייע ערשיענענע אויסגאַבען פון אַלע אין- און אויסלענדישע פערלאַגען. באַמערקונג: אַ בע-גרענצטע צאָהל זשאָן קרישטאָף מיט דעם בוך מטעפאַן צווייג און מאַקסים גאָרקי 7 בענדער אויף הנחה-פרייזען
צו בעקומען אין בוכהאַנדלונג בערלינסקי אַלט-שטאַט 12 אין הויף, 2 שטאָק.

צאָהן-אַרצט
JAKÓB KARMAZYN
2 פּאָלודניאָוואַ 2
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן פּערזענליך פון 9-1 מיטאָג און 3-7 אָוו.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.
ד"ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערן קר. 10—11 2—3 6—7
ד"ר רוזשאַנער הויט און געשלעכט קר. 10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין- אויגען-קראַנקהייטען 1—2 פּאָלאַק 7—8
ד"ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען 12—2 און זונ.
ד"ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען 10-12 4-6
ד"ר פּאָפּערני פרויען און געבורטס-הילף 11-1½ 5-6
ד"ר קאָנמאַר כירורגישע-קראַנק. 4½-5½ און 1—2
ד"ר וויינבערג אונז. האַרץ לונגען 12—1, 6½—7½
ד"ר מטופּעל רענטגען 12—2, 4—6
אַ. גראָדזענסקי צאָהן-אַרצט 5—7
נ. ראָזעס צאָהן-אַרצט 3—8
אַן-מינדהאַלונג, געליימונגען, קראַנקען, מאָסמאַן אאַ.וו.
בייַ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
אַ רענטגען-אינסטיטוט
הײלונג פון הויט קראַנקהייטען ווי קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכליי כטונג, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע פּראָצעדוען. אַ קורס פאַר שטעטלער.
אויפנעמונגען שרייבט (סעקרעטאַר) פון 4—5 נאָכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג
ווייזיט אין דער שטאָט.
ערצט.-קאָסמעטיש. גאַבינעט
פרל. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונט

נור אין דער בעוואוסטער פירמע פון דער אייזען-מעבעל-פאַבריק
I. B. WOŁKOWYSKI שענקיעוויטש 3/5
פאַבריק-לאַגער: נאַרוטאָוויטשאַ (דזיעלנאַ) 11, טעל. 37-70

אין: אַ מבילינסטען
מבעסטען
מבעקוועמסטען
און דער גרעסטער אויסוואַהל
כ'בעזיק אויף לאַגער אַ גרויסען אויסוואַהל פון מעטאַל-ניקעל-בעטען, פעלד-בעטען, מעטאַלאָווע פּאַטענט „פּערפעקט" גאַראַנ-טיע 5 יאָהר, קינדער-וועגעלעך די ניי-עסטע פאַסאָנען, לעזשאַקעס, וואַש-טישען, סערוויזען, ווישימאַטשקעס, אייז-קיסטען

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.
היינט און פאָלגענדע טעג!
גרויסער קלאַ אויפ'ן גרונד פון דעם פּאָפּולערען לידעל א. נ.:
כ'קוש דיין האַנד מאַדאַם
אין דער הויפּטראָלע דער ליבלינג פון אַלע
HARRY LIEDTKE
דער פילם ווערט דעמאָנסטרירט מיט געזאַנג-אילוסטראַציע.
דער בעליבטער זינגער Z. ULLAS וועט אויספיהרען
דאָס פּאָפּולערע ליד
„Całuję twoją dłoń Madam"

מעכאַנישע שלאָסעריי
און אויטאָגענישע
שווייסעריי
פּינקטליכע אויספיהרונג
J. REDER
11 קאָנסטאַנטינער 11
(ריג זאַכאָדניאַ) פּריוואַט-וואוינונג: גדאַנסקאַ 20

Dr. HELLER
ספּעציאַליסט פאַר הויט-ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
נאַווראָט 2 טעל. 79-89.
נעמט אָן ביז 10 פריה און פון 4—8 אָוונט. פאַר פרויען ספּעציעל פון 4—5 נאָכמ. פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען.

Dr. W. ŁAGUNOWSKI
Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych
przeprowadził się na ul. Piotrkowskiej 70 (róg Traugutta).
Przyjmuje od 8³⁰ do 10³⁰ rano, od 1-ej do 2³⁰ pp., od 6 do 8³⁰ wiecz. w niedziele i święta od 10 do 1-ej.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראַנקה רענטגען און ליכטהיילאונגען.
נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 21
טעל. 24-72
נעמט אָן פון 8-6 אָוונט.

לעכער
מאַשינאָווע
ווערען אָנגענומען אויסצו-נייהען צו ביליגע פּרייזען
ביי ג. גאָרדמאַן
29 צגעלניאַנאַ 29.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
נאַוואָזשיגער 11, טעלעפאָן 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.
ד"ר איפּיק נאָז, האַלז, אויערן קר 3½—4½
ד"ר קאַרשנער קינדער-קראַנקה. 9-11 3-4½
ד"ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען 12—3
ד"ר ליבישעש הויט און געשלעכטס-קר. 12½—1½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר. 1—2
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה. 12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען 2—3
ד"ר שטערלאָווסקי פרויען-און געבורטס-הילף 3½—4½
פּלאָמבעס-פּראָטעזען, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א.א.וו. מאַסאַזש-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג, אייבש-פּריצונגען, פּינסעזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּערואַ, אויך פערלענגערונגען און שטאָט. אין לאַבאָראַטאָריע ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פּלעגמע און בלוט
אויפנעמונגען נעגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
אַ רענטגען-אינסטיטוט.
ד"ר לאָזשינסקי ספּעציאַליסט
צאָהן-אַרצט 10—1 3—6
קינסטליכע צייהן, קראָנען, פּלאָמבען א. א. וו.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג

שילדער
צו מעסיגע פּרייזען צו בעקומען ביי
פּאָרזשעצקאַ, קאָמיענאַ 5

PORADNIA
WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נור פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה, און מענער-שוואַכע. אַנאַליזען פון בלוט און אויסטלוס אויף סיפיליס און טריפּער. פּאָליקליניק מיט ספּעציאַליסטען פון אורא-לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.
— — אָפען פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— באַזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —
ווייזיט 3 זל.

Dr. A. MAZUR
ספּעציאַליסט פאַר האַלז-, נאָז- און אויערן-קראַנקה
65 ווסכאָדניאַ 65, טעלעפאָן 10-66.
נעהמט אָן פון 12.30 ביז 1.30 נאָכמיטאָג און פון 4 ביז 6 אין אָוונט.

Dr. med. H. Lubicz
צגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-41
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען. היי זאָנ מיט קוואַרץ-לאַמפּע (האָר-אויספאַל)
נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונד.

דער מאַלפּע-מענש

(40) (סענסאַציאָנעלער ראָמאַן)

קאַפּיטעל איין-און-צוואַנציג

דער פערהער

מאַריס איז לאַנג געשטאַנען, ווי אַ פערגלי-ווערטער אויף איין אָרט. מבולבל פונ'ם שרעקליכען בילד.

ער האָט פּאַמעליך צונעמאַכט דעם קעסטעל און איז אַרויס פון הויסען.

— איהר קאָנט איהם? — האָט סטענס אַ פרעג געטון.

— יאָ, דאָס איז לעמעל פאַס דער געוועזענער סצענאַריסט פון געוואַרפּט קינא-געזעלשאַפט. נעכ-טען עלף אין אָוונד האָט ער נאָך געלעבט. איך האָב עס אַליין געהערט פון אַ מענשען, וואָס האָט איהם געזעהען. ער איז געווען אין „גריף-טאַווערס", אינ'ם שלאָס פון אַ געוויסען גרענאַרי פען. מען האָט אייך געמאָלדען וועגען קעסטעל מיט אַ גע-הענגליך צעטעל?

— יאָ, מיט אַ צעטעל... אָבער דער אינהאַלט איז געווען אַנ'אַנדערער, ווי געוועהנליך.

סטענס האָט בעוויזען מאַריס'ן אַ שטיקעל פּאַפּיר, אויף וועלכען עס איז אויף אַ שרייב-מאַשין געווען אויסגעקלאַפּט בלויז איין שורה:

„דער קאָפּ פון אַ פּעהרטער".

נישט קיין וואָרט מעהר.

— איך האָב אַרויסגערופען טעלעפאָניש דעם זענען געפאָהרען מיט'ן וועג איז געווען אַזוי גרויס. פּאָליציי-קאָמענדאַנט אין דאָרקינג. די נאַכט איז געווען אַ וואַרעמע, און די צאָהל אויטאָס, וואָס אַז די פּאָליציאַנטען, וואָס טעהען אויף די פּאָס-טענס האָבען קיין איינעם נישט פערגעסען.

— האָט איהר נישט געפונען אין ערגיץ אַ פערדעכטיגען אגאַנס? — האָט מאַריס אַ פרעג געטון.

סטענס האָט ער אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ, אַז נישט.

— וועגען דעם האָב איך אַליין פריהער אַ טראַכט געטון. אַלע צייטונגען זענען גענוי אַדורכגעקוקט געוואָרען, און אַלע רעדאַקטאָרען האָבען צוגעזאָגט תיכף מודיע צו זיין, ווען מ'וועט זיי צושיקען צו אָפּדרוקען אַזאַ מין פערדעכטיגען אַ-נאָנס. ביז איצט איז מיר אָבער אין דער היינטיגער נישט געלונגען גאָרנישט צו דערוויסען זיך.

— איך וויל תיכף אָנהויבען צו פאָרשען אויפ'ן אָרט. — האָט זיך אָנגערופען מאַריס — מ'דאַרף עס האַלטען פאַר אַ פעסטגעשטעלטע זאַך, אַז מ'האָט איהם דערהרג'עט צווישען עלף איינאָוונד און דריי פאַרטאָג: וואַהרשיינליך נעהנטער צו עלף, ווי צו דריי. איך רעכען אַזוי, ווייל דער מערדער האָט געדאַרפט האָבען צייט אָפּצופיהרען דעם קאָפּ, און זיך צוריקקעהרען אַהיים ביז פאַר-טאָג.

מאַריס האָט בעפ'וילען דעם שאָפער צו פאָה-רען קיין טשיטשעסטער, אָבער צופאָהרענדיג צו דער שטאָט האָט ער געהייסען צו פערקירעווען אויפ'ן וועג צום שלאָס „גריף טאָווערס".

עס איז שוין געווען שפּעט, ווען ער איז אַהין אָנגעקומען, און דער שלאָס האָט געהאַט זיין גע-וועהנליך טויטען און פערוואַהלאָזטען אויסזעהן.

אויפ'ן קלינגען האָט אַ לאַנגע צייט קיינער נישט געענטפערט.

מאַריס האָט ווידער אָנגעקלונגען, און, לסוף האָט זיך פון איבערשטען פענסטער אָנגערופען גרענאַרי פענ'ס קול:

— ווער איז דאָרט!?

מאַריס איז אָפּגעגאַנגען פון דער טיר, און אַ קוק געגעבען אויבען-צו.

גרענאַרי פען האָט איהם נישט דערקאַנט אין דער פינסטער, און ער האָט איבערגעחזרט זיין פראַגע:

— ווער איז דאָרט?

צו זיין פראַגע האָט ער מוסיף געווען נאָך עט-ליכע ווערטער אויף אַנ'אומבעקאַנט לשון, וואַהר-שיינליך אויף מאַלאַיש.

— דאָס בין איך, מאַריס בראַקמאַן. איך האָב מיט אייך עפּעס צו שמועסען מיסטער פען.

— וואָס דאַרפט איהר?

— גייט אַראָנטער, וועל איך אייך זאָגען.

— איך בין אויסגעטון, און כ'גיי זיך לייגען שלאָפען... קומט מאָרגען!

— ניין, איך מוז מיט אייך תיכף זיך פונאַנ-דערריידען. — האָט זיך מאַריס ענטשלאָסען אָפּגע-רופען — איך האָב געבראַכט מיט זיך אַ בעפעהל צו מאַכען אַ רעוויזיע אין אייער שלאָס.

קיין בעפעהל צו מאַכען אַ רעוויזיע האָט ער נישט געהאַט, אָבער ער האָט איהם געקאָנט בע-קומען.

דעם באַראָנעטס קאָפּ איז פערשוואונדען און דאָס פענסטער האָט זיך צוגעקלאַפּט.

עס איז אַדורך אַ לענגערע ווילע ביז די טיר האָט זיך געעפענט און גרענאַרי האָט אַהיינגעלאָזט מאַריס'ן אין הויז.

מאַריס האָט מיט פערוואונדערונג בעטראַכט דעם באַלעבאָס.

פען האָט זיך בעוויזען אַנצוטון: אויף דער וועס-טעל האָט ער געהאַט צוגעבונדען אַ פאַס מיט צוויי רעוואָלווערען.

דער קאָפּ ווינער איז געווען פערפּאַנדאַזשירט און ס'האָט זיך איהם אַרויסגעזעהן בלויז איין אויג: אויף די לינקע האַנד איז געווען איבערגעבונ-דען און אַ פוס האָט זיך איהם געשלעפּט איבער דער פּאָדלאָגע.

— מיט מיר האָט פּאַסירט אַנ'אומגליקס-פאַל.

— האָט ער ביי אַ זאָג געטון.

— ס'האָט אייך עמיצער גאָר וואויל מכבד געווען! — האָט מאַריס אַ זאָג געטון, איינקוקענדיג זיך אין איהם.

— איך וויל דאָ נישט שמועסען, קומט אין קאַבינעט אַריין! — האָט דער באַראָנעט אַ ברום געטון.

אין גרענאַרי'ס קאַבינעט זענען געווען בולט קענטיג סימנים פון אַנ'אַקאָרשט-פאָרגעקומענעם קאַמף:

אויף דער פּאָדלאָגע האָבען זיך געוואַלגערט שטיקלעך שפּיגעל, וואָס האָט זיך אַראָפּגעריסען פון דער וואַנד.

אַ כאַפּ טוענדיג אַ בליק אויף דער וואַנד האָט מאַריס בעמערקט, אַז איינער פון די סומאַטרער שווערדען איז פערשוואונדען.

— איך זעה, אַז ביי אייך איז דאָ עפּיס פער-שוואונדען, — האָט ער בעמערקט, — אייער „אומ-גליקס-פאַל" איז פאָרגעקומען אין דעם צימער?

גרענאַרי האָט אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ.

(פאָרטזעצונג קומט).

ניי׳ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי׳ער פאלקסבלאט

28 מאנטאג — כ תשרי תר״צ

אקטאבער

זון־אויפגאנג 6.18
זון־אונטערגאנג 4 21

[..]עלעפאן = אויטאמאטען

זיין טעטיג פון 1. נאוועמבער

(—) אין דער נאכט פון דאנערשטאג אויף [..]רייטאג וועט פארקומען די פעראייניגונג פון דער [..]לעפאן־נעץ מיט דער נייער אויטאמאטישער [..]אציע. די ארבייטען וועלען זיך אנהויבען ארום [..] א זייגער ביינאכט און וועלען דויערן די גאנ־[..]ע נאכט ביז פרייטאג פריה. בעת די א־בייטען [..]ועלען א טייל פון די טעלעפאנען זיין נישט טע־[..]יג. ס׳קען אויך פאסירען, אז די טעלעפאנען פון [..]ויערלעשער, פאליציי און פאגאטאוויע זאלען זיין [..]ישט טעטיג. די טעלעפאן־דירעקציע בעמיהט זיך [..]בער, אז דאס נישט טעטיג זיין פון די דאזיגע [..]עלעפאנען זאלען דויערן, וואס קירצער. די [..]באנאמענטען וועלען בעקומען ספעציעלע אנמעל־[..]ונגען וועגען דעם אנהויבען פונקציאנירען פון [..]ער אויטאמאטישער סטאציע.

פערקלענערטע שטאטישע שטייער פון עקספארטירטע סחורות

די וואיעוואודזטווע האט אויפ׳ן גרונד פון [..] פעראָרדנונג פון׳ם אינערן מיניסטער, איבערגע־[..]יקט דעם מאגיסטראט געענדערטע פערקלענערטע שטאטישע שטייערן פון באהן־פעקלעך.

די פערקלענערטע סטאווקעס האבען דעם ציל צו אנולירען די ווירקונג פון׳ם געהעכערטען באהן־טאריף.

די איניציאטיוו פון דער פעראָרדנונג שטאמט פון דער לאדזער האנדעלס־קאמער.

דער נייער סטאטוט וועגען דעם שטייער וועט זיך געפונען אויפ׳ן טאג־אָרדנונג אויף דער נאהענ־טסטער זיצונג פון שטאט־ראט.

פון שטאט=ראט

(—) דינסטאג וועט פארקומען א זיצונג פון שטאט־ראט. צוו. אנד. וועלען אויף דער זיצונג אויסגעוועהלט ווערען 10 מיטגלידער און 10 פער־טרעטער צו דער בעראטונגס־קאמיסיע ביים מלוכה־אמט פאר ארבייטס־פערמיטלונג (פ. או. פ. פ.) און א בעריכט פון דער פינאנס־קאמיסיע וועגען איינ־קויפען אויף א מיליאן זל. אקציעס פון דער נייער עמיסיע פון דער טראמוואי־געזעלשאפט.

ארעסטירט געלד-פעלשער

(—) זייט א פאר וואכען האבען זיך אין לאדז געוויזען פאלשע זילבערנע 5 זלאטי־שטיק. די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז אין לאדז געפינט זיך די צענטראלע און פון דאנען איז די סח׳רה טראנספארטירט געווארען פאר די פראווינ־צער הורטאווניקעס. אין לאדז זענען ארעסטירט געווארען 3 פערזאן בעת א רעוויזיע, וועלכע איז דורכגעפיהרט געווארען אין זייערע וואוינונגען, האט מען געפונען א גרויסען לאגער פון פארטי־גע „סחורה", וועלכע איז קאנפיסקירט געווארען. די פאבריק געפינט זיך אויסער לאדז און איז דערוויל נישט ענטדעקט געווארען.

שול-פעריען

(—) דאס שול־קוראטאריום האט מיטגעטיילט די לייטונגען פון די שולען, אז לויט א פעראָרד־נונג פון בילדונגס־מיניסטעריום וועלען פון 1 ביז 4 נאוועמבער נישט פארקומען קיין למודים אין די שולען. די למודים וועלען זיך אין אלע שולען אנהויבען דינסטאג דעם 5 נאוועמבער.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט= און ווענערישע קראנקהייטען. מענער = שוועכע. אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען

נעמט אן פון 8–2 נ.מ. און פון 5–9 אוו

7 ארעסטאנטען אנטלאפען פון טורמע

מען האט זיי אלעמען געכאפט

פון טורמע אויף קאפערניק גאס זענען אין דער נאכט פון דאנערשטאג אויף פרייטאג אנטלאפען 7 ארעסטאנטען פון דער קרימינעלער אפטיילונג.

די ענטלאפענע וועלכע האבען געהאט אפצו־זיצען שטראף פאר פערשידענע פערברעכענס פון 8 ביז 10 יאהר — האבען זיך געגרייט צום אנט־לויפען שוין פון א לענגערער צייט. זיי האבען אויף אן׳אנבעקאנטען אופן בעקומען א פאר טשוועקעס און אייזערנע האק און מיט זייער הילף אנגעהויבען ארויסדלובען די קאפלעס פון׳ם אויוען, וועלכער האט זיך געפונען אין זייער קאמער. די טורמע־וועכטער האבען גארנישט בעמערקט. די ארעסטירטע האבען צונומען דעם אויווען, ארויף אויפ׳ן בוידעם און פון דארט אויפ׳ן דאך פון׳ם דאך האבען זיך די ארעסטאנטען אראפגעלאזט אויף ליניעס וועלכע זיי האבען אויסגעפלאכטען פון די צושניטענע קאל־דרעס און ליילעכער, צושניטען די זאכען האבען זיי מיט גלאז.

די אנטלאפענע האט מען אבער באלד בע־מערקט, מען האט ארגאניזירט נאך זיי א געיעג. 5 פון די אנטלאפענע האט מען באלד געכאפט און 2 — פרייטאג אין אווענט.

שווערע פארפאלען ביי דער ארבייט

אפגעריסען א האנד.—אראפגעריסען די האר

(—) אויף מאטעיקא 9 אין גריגשטיינס פאבריק האט געארבייט סטעפאניא איזאקאווסקא 32 י. א. א מוטער פון 4 קינדער. צווישען איהר מיט׳ן מאן זענען פארגעקומען אפטע סכסוכים, ווייל דער מאן האט איהר פערראטען מיט צוויי טאג צוריק איז שליווקאווסקי אנטלאפען פון דער היים. שבת איז שליווקאווסקי געקומען צו דער ארבייט א רענערווירטע און א פערוויינטע און זיך בעת דער ארבייט אנגע־שפארט אין דער מאשין. דערוויל האט די מאשין געריהרט און אריינגעכאפט שליווקאווסקא׳ס האנט, בעת די ארבייטער זענען אנגעלאפען אויף איהר געשריי, האבען זיי זי געטראפען אין א קאלוזשע בלוט. די לינקע האנט איז ביי איהר געווען אפגעריסען העכער פון עלענבויגען. די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט זי אין א שווערען צושטאנד אפגע־פיהרט אין פאזנאנסקיס שפיטאל.

(—) אויף קאנטנא 15 אין האפריכטערס פא־בריק האט די מאשין אריינגעכאפט די האר ביי דער 42 יאהריגער יוזעפא גראכולסקא און אראפגעריסען איהר די הויט פון קאפ און צושעדיגט אנ׳אויער. די פאגאטאוויע האט איהר אין א שווערען צושטאנד אפגע[..]ט אין שפיטאל.

די קראנקען-קאסע און די שפיטאלען

דער מאגיסטראט פיהרט שוין פון לאנג א סכסוך מיט דער קראנקען קאסע צוליב די 50 פראצענט ראבאט, וועלכע די שטעטישע שפיטאלען געבען דער קראנקען־קאסע פאר היילען די פער־זיכערטע.

אויף א פערוואלטונגס־זיצונג פון פעראיין פון די שטעט איז בעשלאסען געווארען אריינצוטראגען וועגען דעם ענין א מעמאריאל אין ארבייטס־מיניסטעריום.

מיניסטער פריסטאר האט ערקלערט, אז הנחות פאר די קראנקען־קאסעס זענען געמאכט געווארען, ווען עס איז נאך נישט געווען בעוואוסט צי וועלען די קראנקען־קאסעס זיך קענען אליין אויסהאלטען דאס איז געווען א מין סובסידיע פאר די קראנקען־קאסעס. איצט קען די הנחה פערקלענערט ווערען פאר די קראנקען־קאסעס וועלכע זענען פינאנציעל בעססער סיטואירט.

אין צוזאמענהאנג מיט דער ערקלערונג וועט דער לאדזער מאגיסטראט אפהאלטען א קאנפערענץ מיט דער קראנקען־קאסע און די סטאווקעס פאר היילען די פערזיכערטע פון דער קראנקען־קאסע אין די שטעטישע שפיטאלען וועלען בעדייטענד גע־העכערט ווערען.

מאנס געווען א 10=יאהריג מעדעלע

(—) אנא א. פון זגערזש האט אנגעקלאגט איהר סובלאקאטאר וולאדיסלאוו קאזשעוויטשאק אז ער האט אויסגענוצט איהר אפוועזענהייט און האט צוזאמען מיט זיין כאלעגע, וולאדיסלאוו זשאניעץ אנ־געשכורט איהר 10 יאהריגע מיידעלע און זי פער־גוואלדיגט. ווען די מוטער איז געקומען ביינאכט אהיים האט זי געטראפען דאס קינד א פערחלשטע.

די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט איהר קודם כל דורכגעשוועקט דעם מאגען. נעכטען איז אין היגען געריכט פארגעקומען דער פראצעס פון קא־זשעוויטשאק און זשאניעץ. דער פראצעס איז פארגעקומען ביי פערמאכטע טירען. די בעשולדיגטע זענען פערמשפט געווארען צו 10 חדשים טורמע יעדערער.

ציוניסטישע פערזאמלונגען

אין לאקאל פון „בני־ציון" איז פארגעקומען א מיטינג געווידמעט דער איצטיגער לאגע אין ציוניזם און אין ארץ ישראל.

אין נאמען פון ועד פון „בני ציון" עפענט די פערזאמלונג פרנס מ. פלאצקער, אויף זיין פארשלאג ווערט בעעהרט דורך אויפשטעהען דער אנדענקען פון די געפאלענע קדושים אין ארץ ישראל.

דערויף נעהמט דאס ווארט רעפ. ד״ר ראזענ־בלאט וועלכער רעפערירט איבער דער לאגע אין ציוניזם און אין ארץ ישראל. מיט׳ן געזאנג פון „התקוה" ווערט די פערזאמלונג געשלאסען.

באלד נאך דער פערזאמלונג איז אין דעמזעל־בען לאקאל פארגעקומען א בעראטונג פון דער יוגענד, פאר וועלכער ה׳ אפעלבוים האט רעפערירט וועגען די אויפגאבען פון דער יודישער יוגענד אין איצטיגען מאמענט. עס איז בעשלאסען געווארען צו שאפען א החלוץ־סעקציע ביי „בני־ציון", וועלכע וועט זיין אנגעשלאסען אין די ארגאניזאציע „החלוץ המרכזי" אין לאדז.

— רעפ. ד״ר ראזענבלאט האט חול־המועד סוכות בעזוכט בזשעזשין. אין צוזאמענהאנג מיט דער ארגאניזירונג פון דער ציוניסטישער ארבייט אין דער דאזיגער שטאט און איז דארט ארויסגע־טראטען אויף א מיטינג, וואס איז איינגעארדענט געווארען דורך דער ארטיגער ציוניסטישער ארגאני־זאציע. רעפ. ד״ר ראזענבלאט האט רעפערירט וועגען דער לאגע אין ציוניזם און אין ארץ ישראל.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

גאסטראלען פון די בעליבטע ארטיסטען

ווערא קאניעווסקא, פאול ברייטמאן

היינט, מאנטאג, דעם 28־טען אקט., 9 א זייגער אין אווענד

גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 2.50

די שעהנע איראפעאישע אפערעטע

„רייזעלע פון יאפאן"

אין 3 אקטען פון סיגאל. ראלען: „רייזעלע"—קאניעווסקא; „ראבערט"—פ. ברייטמאן

ס׳נעמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן. מענער: אריעל, אייזע בערג, באלבירסקי, גוטמאן, האמבורגער, מאכאראווסקי, נייהויז, פאלאנסקי, ראקאוו.

אדמיניסטראטאר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

ערשטער אין לאדז

„SPLENDID" קלאנג-פילם קינא

נאך א לאנגדויערנדער אינסטאלאציע־ארבייט און פארבערייטונגען, וואס האבען אבגעקאסט

200,000 זלאטיס

קירצליך

אויף קלאנג-אפאראטען

פון דער וועלט־בעריהמטער פירמע

WESTERN ELECTRIC COMPANY L. T. D.

אילוסטרירט צום ערשטען מאל אין לאדז

זינגענדער קלאנג=פילם

געזוכט און געפונען

צו יחיאל סאלניק ציגעל־גאס 63 איז דאנער־שטאג אריינגעקומען א סעקוועסטראטאר דורכצו־פיהרען א סעקוועסטער פאר פערלעגענע שטייערן. דער סעקוועסטראטאר, וועלכער איז געהען אין דער בעגלייטונג פון א פאליציאנט האט געעפענט א שאנק און דארט געפינען ליגען 1,760 זל. ה׳ סאלניק האט ערקלערט, אז דאס געלד איז נישט זיינס, אז דאס האט ביי איהם איבערגעלאזען זיינס א שוואגער פון לוטאמירסק ה׳ אליהו ראק, דער סעקוועסטראטאר האט די ערקלע־רונג נ״שט בענומען אין אכט, האט צוגענומען דאס געלד און קוויטירט, אז ער האט דערהאלטען א קאנטא אויפ׳ן שטייער־חוב.

פון געריכט

א בלוטיג געשלעג

(—) יוזעף גרושטשינסקי איז געווען בעפריינ־דעט מיט א געוויסען יוזעף דירטא, א פראפע־סיאנעלען שנארער, וועלכער האט אבער געהאט א ביסעל געלד און געגעבען עס אויף ציזען אלס הלוואות פאר די יחידי סגולה, וועלכע האבען זיך אין געלד גענויטיגט און זענען געווען קרעדיט־פעהיג.

אזא הלוואה האט געוואלט פון איהם בעקו־מען אויך יוזעף גרושטשינסקי. דירטא איז אבער געווען שווער אויף צו עפנען דאס בייטעל און איינמאל, נאך א סעודה, איז צווישען זיי אויסגע־בראכען א געשלעג. דירטא האט מיט א קולע דערלאנגט אין קאפ גרושטשינסקין. יענער האט זיך געווארפען אויף דירטאן און איהם שווער פערוואונדעט.

נעכטען איז פארגעקומען גרושטשינסקיס פראצעס. גרושטשינסקי האט זיך מודה געווען, ער האט זיך אבער פערטיידיגט, אז ער איז געווען שיכור און האט זיך פערטיידיגט קעגען דירטאן, וועלכער איז איהם בעפאלען. דאס געריכט האט פערמשפט גרושטשינסקין אויף א יאהר טורמע.

מארד, אדער א צופאל

(—) אין היגען קרייז־געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען סטודענט לובינסקי, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין דערשיסען די שילע־רין באסיא יאסעלעוויטש. אוים׳ן פראצעס האט אדוו. לעדערמאן אין נאמען פון באסיא יאסעלע־וויטשס מוטער אריינגעטראגען א ציוויל אנקלאגע אויף 1 זל. אדוו. לעדערמאן האט פערלאנגט אפ־צולעגען דעם פראצעס און ארויסרופען נייע עדות, וועלכע דארפען פעסטשטעלען א רייהע פאקטען, וועלכע זענען ביז איצט דער אויספארשונג נישט בעקאנט. דער פראצעס איז אפגעלעגט געווארען.

גליטש=פלעצער

(מ) לויט׳ן בעשלוס פון ספארט־ראט האט די געזונדהייטס־אפטיילונג ביים מאגיסטראט אנגעהוי־בען איינצוארדנען פיר שטעטישע גליטש־פלעצער. נאך 7 אין אווענט וועט פון זיי קענען געניסען די ארבייטער־יוגענד.

רשימות פון יאהרגאנג 1907, 1908 און 1909

(—) היינט, מאָנטאָג, דאַרפען זיך מעלדען אין לאָקאַל פון מיליטעריש-פאָליצייאישען ביוראָ ביים מאַגיסטראַט (פיעטריקאָווער 212) פון 8 פריה ביז 3 נאָכמיטאָג די יונגעלייט, וואָס זע-נען געבוירען געוואָרען אין 1909 י. וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 6 פאָליציי-קאָמיסאַריאַט און וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט די בוכשטאַבען

פון A ביז Z

קאנטראל-פערזאמלונגען פון יאהרגאנג 1904 און 1889

היינט דאַרפען זיך צו די קאָנטראָל-פערזאַמ-לונגען צושטעלען

אין פ.ק.או. I (נאַוואַ-טאַרגאַוואַ 18) שערעגאָוועצעס פון רעזערוו און לאַנד-שטורם מיט און אָהן געוועהר (קאַטעגאָריע A C1 C2 און D) וואָס זיינען געבוירען געוואָרען אין 1904, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11. פאָליציי-קאָמיסאַריאַטען און זייערע פאַמיליען-נע-מען הויבען זיך אָן אויף

פון Pa ביז Po

מאָרגען — M

אין פ.ק.או. לאָדז II (נייע ציגעל-גאַס 51) די געבוירענע אין 1889 י., וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 13. פאָליציי-קאָמיסאַריאַט און זיי-ערע פאַמיליען-נעמען הויבען זיך אָן מיט די בוכשטאַבען

A B C D E F G H I J K

פ.ק.או. פאָוויאַט (פעטריקאָווער 187 געבוירענע אין 1902 און 1904 י., וואָס וואוינען אין קאָנסטאַנטין.

אונטער די רעדער פון צוג

די שטעטישע פאַגאָטאָוויע איז נעכטען אַרויס-געריפען געוואָרען צום 20 יעהריגען באַלעסלאַוו כאָיניק (צימער. ג. 7) וועלכער איז איבערגעפאָה-רען געוואָרען דורכ'ן צוג טשאַרגאַצין-קאַראָלעוו.

כאָיניק האָט בעקומען אַ טיפע וואונד אין קאָפ, איבערגעבראָכען ביידע פיס און אַ גלוט-שטורץ פון די לונגען.

מיט שוואַכע סמנים פון לעבען האָט מען איהם אָפגעפיהרט אין שפיטאָל.

פראווינצער מאגיסטראטען לא-זען פראטעסטירען זייערע וועקסלען

(—) אין די לעצטע צייט האָבען די מאַגי-סטראַטען פון אַ רייה קליינע שטעטלעך געלאָזען פראָ-טעסטירען זייערע וועקסלען, בפרט אין דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע, וואו ס'זענען געלאָזען גע-וואָרען צום פראָטעסט וועקסלען, דורך די שטאָט-פערוואַלטונג פון קאָנסטאַנטין, לאַסק, שעראַדז, סטרוקאָוו, איצט איז צוגעקומען צו דער רשימה אויך קאָלאָ. אַ גאַנצע רייה וועקסלען וואָס די שטאָט האָט אויסגעשטעלט פאַר דורכגעפיהרטע אינוועס-טיציעס, זענען פראָטעסטירט געוואָרען און די בע-זיצער פון די וועקסלען פערפיהרען איצט פּראָצע-סען געגען די מאַגיסטראַטען.

נעקראלאג

נעכטען איז אין עלטער פון 61 יאָהר גע-שטאָרבען דער היגער אָנגעזעהענער בירגער פנחס זשעמבינסקי. דער פערשטאָרבענער איז געוועזען זעהר אָנגעזעהן אין די ברייטע געזעלשאַפטליכע קרייזען, ערשטער גרינדער פון בעקער-פעראיין, געוועזען זיט 10 יאָהר וויצע-פּרעזעס פון בעקער-מייסטער-פעראיין און 19 יאָהר גבאי אין דער פלאָצקער שוהל. בכלל האָט זיך דער פערשטאָר-בענער אויסגעצייכענט מיט זיין אויפריכטיגקייט, עהרליכער געזעלשאַפטליכער אַרבייט און מעשים טובים. זיין טויט האָט אַרויסגערופען אַנ'אויפריכ-טיגען טרויער ביי אַלע, וועלכע האָבען איהם געקאַנט. תנצבה.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראַנקהייטען.
ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען.
בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
עמפאַנג אין דער לעמשניצע זגערזשער 17 פון 6—7 אָוו.
און דער היים פון 3—5 נאָכמיטאָג.

שווערע קאטאסטראפע מיט'ן אויטא פון לאדזער וואיעוואדע

סעקרעטאַר פון וואיעוואדע שווער פערוואונדעט

(2) נעכטען 1 ביינאַכט איז אַרויסגעפאָהרען קיין זדונסקאַ וואָליע אין אויטאָ פון'ם וואיעוואָדע דער שעף פון אָפּטיילונג פאַר עפענטליכער פערוואַרגונג אינוש. וואיציעכאָווסקי אין בעגלייטונג פון'ם וואיע-וואָדע'ס סעקרעטאַר ה' רונאיעווסקי. 7 קילאָמעטער פון זפאַביאַניץ איז דער מאָטאָר קאַליע געוואָרען און דער שאָפער האָט פערלוירען די מאַכט איבער'ן אוי-טאָ. דער אויטאָ איז מיט דער גאַנצער קראַפט אַרויף אויף אַ סלופּ, האָט זיך איבערגעקעהרט און אַריינ-געפאַלען אין אַ גרובע מיט די רעדער אַרויף.

דער ערשטער איז פון אונטער'ן אויטאָ אַרויס דער שאָפער, וועלכער האָט נעבוכע ארויסגעשלעפּט די פאַסאַזשירען. ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז אינוש. וואיציעכאָווסקי האָט בעקומען בלויז לייכטע וואונדען, ראַנגען ה' רונאיעווסקי איז שווער פער-וואונדעט געוואָרען אין קאָפּ און האָט צובראָכען אַ פוס, דער אויטאָ איז צושמעטערט געוואָרען.

גראָד איז פערביי געפאָהרען אַ פּריוואַטער אוי-טאָ, וועלכער האָט דעם שווער פערוואונדעטען ה' רונאיעווסקי אָפּגעפיהרט קיין פאַביאַניץ אין שפּיטאָל פון קינדערס פאַבריק.

א פערוויילונג מיט העק און מעסערס

בלוטיג געשלעג אויף ראקיטשינער גאס

(2) אויף ראַקיצינער 37 איז נעכטען פאָרגע-קומען אַ בלוטיגע געשלעגער צווישען די געסט, וועלכע זענען געווען איינגעלאַדען אויף אַנ'אויפנאַהמע צו איינעם פון די לאָקאַטאָרען אין דעם הויז.

בעת'ן געשלעג זענען געלאָזט געוואָרען אין גאַנג מעסערס, העק א. ר. גל. אין רעזולטאַט האָט אַ געוויסע סאַניעלאַ מילער (אַבראַמאָווסקיעגאָ 15) בעקומען אַ טיפע וואונד מיט אַ האַק אין פלייצע, איהר מאַן סילוועסטער מילער מיט אַ האַק איבער'ן האַלז יוליאַן ראַקאַשעווסקי (ראַקיצינער 37), ער-מונר וואַווישליאַק (ניצקאַ 5) און סטאַניסלאַוו וואַ-ווישליאַק האָבען בעקומען טיפע וואונדען מיט מע-סערס און העק.

פאַגאָטאָוויע האָט אַלע געליטענע ערטיילט די ערשטע הילף. מיט די גאַנץ געבליבענע געסט האָט זיך פערנומען די פאָליציי.

שרעקליכער פארפאל אין צירק

לייב בייסט אפ צוויי פינגער ביי א דינער

(2) אין צירק פון די ברידער סטאַניעווסקי אויף קאָשטשושקי גאַס איז נעכטען פאָרגעקומען אַ שרעקליכער פאַרפאַל, אין שטייג פון אַ לייב איז אַריינגעגאַנגען דער 28-יעהריגער דינער יאַן זשימעלקאַ, כדי דעם לייב אָנצוקאָרמען, פּלוצים האָט זיך דער לייב געוואָרפען אויפ'ן דינער און האָט איהם אָפּגעביסען צוויי פינגער, בעשפּריצנדיג זיך מיט בלוט, איז דעם וועכטער נאָך געלונגען אַרויס-צוּלויפען פון שטייג און די פערקלאָפען הינטער זיך.

צום פערוואונדעטען האָט מען אַרויסגערופען פאַגאָטאָוויע.

געשטארבען דער קרבן פון פאר-פאל אויף סמוגאווא גאס

(—) דער קרבן פון פאַרפאַל אויף סמוגאָוואַ גאַס שאַיע כאַרנאַם איז געשטאָרבען פרייטאָג אין אָוונד פון די וואונדען. כדי צו פערמיידען דע-מאָנסטראַציע, האָט פאָליציי דעמועלבען אָוונד אָפּגעפיהרט דעם קערפער אויפ'ן יודישען בית עולם, וואו ער איז אויך געבראַכט געוואָרען צו קבורה

אויף דרעוונאָווסקאַ גאַס האָבען זיך נעכטען אַרום 4 נאָכמיטאָג פערזאַמעלט עטליכע הונדערט אַרבייטער אַרום שפּיטאָל פון שוו. יוזעף, וואו כאַר-נאַם איז געשטאָרבען. די אַרבייטער האָבען גע-טראָגען קרענץ לכבוד דעם פערשטאָרבענעם, גרע-סערע פאָליציי אָפּטיילונגען האָבען צוטריבען די פערזאַמעלטע און נישט דערלאָזט צו קיין דעמאָנ-סטראַציעס.

און אויפ'ן יודישען בית עולם האָבען זיך גע-פּרובט פערזאַמלען גרעסערע גרופּען אַרבייטער. פאָליציי האָט די גרופּען צוטריבען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(—) היינט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: אַנטאָניעוויטש (פאַביאַנ צער 50), כאָנדזשינסקי (פּיעטרקאָווער 164) סאָקאָלעוויטש (פּשעיאַזד 19) רעמביעלינסקי (אַנדזשעיאַ 28), זונדעלעוויטש (פּיעטריק. 25) קאַספּערקעוויטש (זגערזשער 50) טראַוקאָווסקאַ (בזשעזשינער 56).

קאטאסטראפע מיט א לאסט-אויטא

5 פערזאן פערוואונדעט

(2) נעכטען ביינאָג איז אונטער לאָדז פאָר-געקומען אַנ'אויטאָ-קאַטאַסטראָפע.

אַ לאַסט-אויטאָ, וועלכער געהערט צום 18. פּולק פון מיליטערישער צוגרייטונג אין סקער-ניעוויץ האָט געפיהרט עטליכע צעהנדליג יונגע-לייט קיין אָזאָרקאָוו. דער אויטאָ האָט זיך איבער-געקעהרט און אַרויסגעשיט די פּאַסאַזשירען אין גרובען, 5 פערזאָן זענען דערביי שווער פער-וואונדעט.

מען האָט אַרויסגערופען די פאַגאָטאָוויע פון לאָדזער קראַנקען-קאַסע, וועלכע האָט די געליטענע ערטיילט די ערשטע הילף.

בלוטיגער אנפאל אין טאמאשאוו

(2) נעכטען ביינאַכט האָט מען אויף דער גאַס פון פּרעזידענט וואיציעכאָווסקי אין טאָמאַשאָוו גע-פונען אַ שווער פערוואונדעטען דעם 39-יעהריגען לעאָן שוואַרצבאַרד. מ'האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל, וואו ער איז געקומען צו זיך און דערצעהלט, אַז בעפאַלען זענען איהם די צוויי ברידער קאָסטעליאַ און אַ געוויסער לוטשיק. אַלע דריי זענען אַרעסטירט געוואָרען.

בלוטיגער גנבים-אנפאל אין פאביאניץ

(2) אויף יוזעף ווילטשעק'ן, וועלכער איז נישט לאַנג אַרויס פון טורמע, וואו ער איז געזעסען פאַר גנבות, זענען נעכטען בעפאַלען אין פאַביאַניץ דריי חברים זיינע און האָבען איהם אויפגעשניטען דעם בויך. דעם פערוואונדעטען האָט מען אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל פון פאַביאַניצער קראַנקען-קאַסע. די דריי ראָצבעם האָט פאָליציי אַרעסטירט.

Ważne dla P. T. Telefonujących

Zarząd Telefonów Łódzkich Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej podaje do wiadomości, że **w czwartek, dnia 31 października b. r. o godz. 11-ej w nocy rozpocznie się przełączanie telefonów na nową centralę automatyczną.**

W powyższą noc oraz ew. przez połowę następnego dnia telefony będą częściowo nieczynne.

1-o **Od dnia 1 listopada b. r. należy łączyć się automatycznie** zapomocą krążka numerowego, ściśle pg. przepisów na str. VII nowego spisu abonentów i **posługiwać się całkowicie numerami 5-cyfrowemi**, wydrukowanemi w spisie.

Jedynie tylko następujące telefony, dla ułatwienia telefonowania, posiadać będą numery jednocyfrowe:

Centrala Międzymiastowa (rządowa) Nr. 0
Centrala Podmiejska (P. A. S. T.) „ 9
Straż Ogniowa „ 8

Należy pamiętać, że nakręcanie krążka numerowego można rozpocząć **dopiero po otrzymaniu sygnału zgłoszenia się centrali** (Objaśnienie sygnałów patrz. niżej pod p. 4-ym).

2-o Należy zawczasu nauczyć się nadawania numerów. Radzimy przed osiągnięciem należytej wprawy **przed rozpoczęciem telefonowania pisać żądany numer na kartce** i mieć go przed oczami podczas nakręcania krążka.

3-o **W interesie ogółu należy w pierwszych dniach uruchomienia centrali automatycznej ograniczyć używanie telefonów** tylko do rozmów najniezbędniejszych i nie dopuszczać do aparatów osób nie umiejących telefonować. Abonenci nie stosujący się do powyższego będą wyłączani z centrali, jako szkodzący interesom ogółu abonentów.

4-o Należy zapamiętać **znaczenie sygnałów akustycznych,** a mianowicie.

a) **Zgłoszenie się centrali,** t j. znak, że można i należy rozpocząć nadawanie numeru, **— ciągły sygnał** (bez przerw)

b) **Podczas dzwonienia** do wywołanego abonenta **— sygnał** w ciągu około $1^1/_2$ sekundy, potem **przerwa** około $4^1/_2$ sekundy, następnie sygnały i przerwy powtarzają się, dopóki wywołany abonent nie odpowie.

c) Abonent **zajęty** — krótkie przerywane sygnały

d) Jeżeli w czasie rozmowy włączy się **centrala międzymiastowa,** to rozmowa zostanie przerwana i odłączony abonent otrzyma sygnał **analogiczny z sygnałem zajętości** (jak w p. c).

5-o Pokazy telefonowania **otwarte** w gmachu telefonów przy ul. Al. Kościuszki Nr. 12 od godz. 9 do 21 codziennie, nie wyłączając niedziel i świąt, będą czynne do dnia 15 listopada b. r.

דערשאָסענע אַגנב

פערטיידיגענדיג דאָס לעבען

(2) אין בענטקאָוו הינטער לאָדז האָט דער איינגעמיטער פון אַ טאָרטאַק קאַרטשמאַרטשיק בע־מערקט, אַז עס ווערען ביי איהם גענב'עט ברעטער. ער האָט זיך באַוואָפענט מיט אַ יעגער־ביקס און ריזשורירט עטליכע נעכט, וועלענדיג כאַפּען דעם גנב. נעכטען ביינאַכט האָט ער ווירקליך באַמערקט, ווי עס גנב'עט זיך צום טאָרטאַק דער באַקאַנטער גנב מושיאַלעק. קאַרטשמאַרטשעק האָט איהם גע־האַלט פערהאַלטען, אָבער יענער האָט זיך אויף איהם געוואָרפען מיט אַ האַק. דאַן האָט קאַרטש־מאַרטשיק אויסגעשאָסען און דעם גנב שווער פער־וואונדעט.

אַזוי ווי די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז קאַרטשמאַרטשיק האָט געהאַנדעלט, פערטיידי־גענדיג זיין לעבען, האָט מען איהם געלאָזט אויף דער פריי.

40 יעהריגער יוביליי

פון ד״ר שטערלינגס טעטיגקייט אין לאָדז

אין מאַלינאָווע זאַל איז עהערגעכטען פאָר־געקומען אַ באַנקעט לכבוד דעם 40 יעהריגען יוביליי פון דער מעדיצינישער טעטיגקייט פון פאָפּולערען לאָדזער דאָקטאָר ד״ר שטערלינג. דעם באַנקעט האָבען איינגעאָרדענט די דאָקטוירים קאָ־לעגען, וועלכע האָבען אין וואַרימע ווערטער בע־גריסט דעם יובּיליאַר און געוואונשען ערפאָלג אין זיין ווייטערדיגער אַרבייט.

קאָנצערט אין מענער-געזאַנג-פעראיין

אין זאַל פון „מענער-געזאַנג-פעראיין" (פּיעט־ריקאָווער 243) קומט פאַר מאָרגען, דינסטאָג אַ קאָנצערט און דייטשער קונסט-אָווענט אונטער דער טעמאַ: „די באַלאַדע און איהרע דריי אויסדרוקס־פאָרמען — געזונגען, גערעדט און געשפּילט". עס נעהמען אַנטייל: קאָנצערט-זינגערין בעטע זעע־בלום, שוואַרץ (אַלט, האַמבורג); רעציטאַטאָר ד״ר היינץ מיכאַעליס (בערלין); ביים קלאַוויר וואַלטער וועלטש (בערלין).

ראַדיאָ-פּראָגראַם

מאָנטאָג, דעם 28. אָקטאָבער

12.05 וואַרשאַ: מוזיק פון גראַמאָפאָן-פּליטעס. 16.15 וואַרשאַ: קינדער-פּראָגראַם. 16.45 וואַרשאַ: קאָנצערט פון גראַמאָפאָן-פּליטעס. 20.30 פּויזען: קאָנצערט פון טשעכישע מוזיק. 22.00 וואַרשאַ: פעליעטאָן פון קאַפּ. פּילאַנאָוויטש. 22 35 וואַר־שאַ: קאָמוניקאַט פון פּ. אַ. ט. 23.00 וואַרשאַ: טאַנץ-מוזיק.

19.00 מאָסקווע: סימפאָנישער קאָנצערט. 20.00 לייפּציג: אָווענד פון פראַנץ באַומאַן. 20.00 פּראַג: קאָנצערט פון דער טשעכישער פילהאַרמאָניע. 20.30 ריגאַ: קאַמעראַל-קאָנצערט. 20.30 דאַווענטרי: „אַאידאַ", אָפּערע פון ווערדי. 20.45 קאָפּענהאַגען: קאַמעראַל-קאָנצערט. 21.10 ברעסלוי: קאַמעראַל-קאָנצערט. 21.15 מינכען: קאַמעראַל-קאָנצערט.

כי יהי' ריב בין אנשים ונגשו אל המשפט !!!

זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין רעכטסקאָנסולטענטען=ביוראָ צו ה'

י. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

טעלעפאָן 79-48

וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָ=קאַניעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיע=טשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, שותּפות=אַקטען וועגען דירות אין אוי־רזשאָנד ראָזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

מיט אַכטונג

י. מאַנעלאַ, רעכטסקאָנסולענט

פּעטריקאָווער 17.

DR. MED.

A. URYSON

אינערליכע קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

Konstantynowska 20, telef. 35-85.

אויפ'ן וועג קיין פּאַלעסטינע

שיה-איינדריקע

פון אב. קאַהאַן

די ערשטע פּאָר שעה האָב איך געמיינט, אַז איך בין דער איינציגער יוד אויף דער שיף. קיין אַנדער שפּראַך ווי פראַנצויזיש האָט זיך נישט געהערט, און דערקענען אַ יודיש קינד צווישען פראַנצויזען (אָדער איטאַליענער) איז געוועהנליך שווער. עס איז פאַראַן אַ היבשע צאָהל פראַנצויזישע אָפיצירען און עטליכע גלחים. און ווייטער האָט דער עולם געמאַכט דעם איינ־דרוק פון פראַנצויזישע בירגער. ביזנעסלייט וואָס האָבען געשעפטען אין עגיפּטען אָדער סיריען; וואָרים יאַפאַ איז נאָר איין סטאַציע אויף דער רייזע פון שיף „פּיערר לאָטטי". זי שטעלט זיך פריהער אָפּ אין אַלעקסאַנדריאַ, און פון יאַפאַ געהט זי ווייטער.

הייסט עס, אַז יודען פאָהרען נישט אין פּאַ־לעסטינאַ אין די שווערע טעג? הייסט דאָס אויך, אַז די וואָס וואוינען דאָרטען און זענען געוועזען אויף אַ קורצע צייט אין איירעפּעאישע לענדער לעגען אָפּ זייער אַהיימפאָהרען? איך האָב גע־וואוסט, אַז עס איז נישט אַזוי. איך האָב גע־וואוסט, אַז אפילו נייע חלוצים, אַ גאַנצע גרופּע, איז אַהין אַוועקגעפאָהרען נאָך פריהער ווי די „פּיערר לאָטטי" האָט פערלאָזען מאַרסעל.

די איינציגע פּערזאָן, וואָס האָט מיר אויס־געזעהן ווי אַבסאָלוט יודיש, איז געוועזען אַ מיי־דעלע פון אַ יאָהר דרייצעהן-פערצעהן. האָב איך גענומען באַקוקען ווער איהרע עלטערען זענען, און דאַן האָב איך זיך איבערצייגט, אַז די פאַ־מיליע איז אַבסאָלוט נישט קיין יודישע. אויף אַ צווייטע פרוי האָב איך אויך געהאַט אַ שטי־קעל חשד, אַז זי איז פון אונזערע. איך האָב זיך שוין אָבער אָפּגעבריהט מיט מיין ערשטען „טרעפען", האָב איך מיין חשד אין דעם פאַל אויך „בערוהיגט". באַלד האָב איך די פרוי גע־זעהן צוזאַמען מיט איהר מאַן און טאָכטער און, אויב פון מיין חשד איז נאָך געבליבען אַ שפּיר, איז ער דאַן אויך פערשוואונדען; וואָרים איהר מאַן — אַן עלטערער מענש מיט אַ פראַנצויזיש בערדעלע, האָט אַן עכט פראַנצויזישען אויסזעהן, און זייער טאָכטער האָט אויך אַ נישט-יודישען פנים.

די דאָזיגע מוטער מיט דער טאָכטער טראָ־גען טרויער-קליידער, און איך האָב ביי זיך גע־פסק'ענט, אַז זייערע שוואַרצע קליידער און שוואַרצע זאָקען און זייער גאַנצער גאַנג האָט אויף זיך דעם שטעמפּעל פון דעם פראַנצויזישען מיטעלקלאַס.

אין דעם עס-זאַל זיצט די דאָזיגע פאַמיליע ביי דעם צווייטען טיש פון מיר. איידער מען האָט דערלאַנגט דעם ערשטען געריכט, האָב איך פון קעשענע אַרויסגענומען אַ רוסישע צייטונג. דערביי האָט זיך מיר געדוכט, אַז די פרוי, וואָס טראָגט טרויער, קוקט זיך צו פון ווייטען צו דער איבערשריפט אויף דער צייטונג און אַז זי זאָגט עפּעס שטילינקערהייט צו איהר מאַן וועגען דעם. הייסט עס, אַז זי פערשטעהט רוסיש? הייסט עס, אַז דער „עכטער פראַנצויז" מיט דער פראַנצוי־זישער בערדעלע איז נאָר אַן עכטער יוד און אַז מיין „חשד" איז געווען אַ בעגרינדעטער? און אפשר האָט די פרוי גאָר געקוקט אויף עפּעס אַנדערש און נישט אויף מיין צייטונג... אפשר זענען זיי פאָרט פראַנצויזען... מיין נייגעריגקייט איז געשטיגען ווי ביי דעם לעזער פון אַ שפּאַ־נענדע ראָמאַן. די פאַמיליע האָט מיר נישט גע־לאָזען צורוה. זענען זיי קריסטען? זענען זיי יודען? איך האָב געבעטען ביי גאָט, אַז זיי זאָ־לען זיין יודען.

אַ פּאָר שעה שפּעטער האָב איך געזעהן ווי דער מאַן מיט דער פראַנצויזישער בערדעלע נעמט פונאַנדער אַ צייטונג. פון ווייטען האָב איך נישט געקענט אורטיילען אויף וואָסער שפּראַך דאָס איז. אָבער באַלד האָט ער דאָס בלאַט אי־בערגעקעהרט, און — איך האָב דערזעהן דעם גרויסען וואָרט „הייגט", די איבערשריפט פון דער יודישער צייטונג וואָס געהט אַרויס אין וואַרשע און אין פּאַריז.

מיין תפילה איז אַלזאָ מקוים געוואָרען.

עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דאָס איז דער באַקאַנטער ציוניסט, דער פּאַלעסטינער בעל־הבית יצחק ליב גאָלדבערג, מיט וועמעס ברודער, אויך אַ באַקאַנטער ציוניסט (איצט שוין טויט) איך האָב זיך פיל מאָל בעגעגענט אין ניו-יאָרק. די פאַמיליע איז פון ווילנאַ. וואו גאָלדבערג האָט געפיהרט אַ געשעפט פון אַפּטייק אַרטיקלען. אין פּאַלעסטינע האָבען זיי זיך בעזעצט מיט צעהן יאָהר צוריק. זיי זענען אַהין געקומען מיט אַ היבשען קאַפּיטאַל. (דער יצחק ליב גאָלדבערג האָט דאָס דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע גע־שאָנקען דאָס שטיקעל לאַנד מיט דעם בעריהמ־טען בּאַ״ג, וואו עס געפינט זיך דער ירושלים'ער אוניווערזיטעט. ער האָט איהם אָפּגעקויפט ביי דעם ענגלישען לאָרד, צו וועמען דער באַרג האָט פריהער געהערט און וועלכער האָט דאָרטען פאַר זיך אויסגעבויט אַ פּאַלאַץ — אָט די געביידע וואו עס געפינט זיך היינט דער אוניווערזיטעט.

גאָלדבערג'ס יונגסטער זוהן, אַ געבילדעטער בחור מיט'ן נאָמען בענדזשעמין, אַ סטודענט פון דעם ענגלישען אָקספאָרד-אוניווערזיטעט, איז דער־מאָנט געוואָרען אין די בעריכטען פון די לעצטע פּאַלעסטינער שחיטות און פון דעם בראַווען קאַמף וואָס די יודישע יונגעלייט האָבען אָנגעפיהרט גע־גען די כוליגאַנעס. אין אַ געוויסען אָרט זענען צוויי פון די דאָזיגע מוטיגע קעמפער געווען אין גע־פאַהר; איז בענדזשעמין, אָדער בנימין, אַהין גע־קומען צו פליהען אויף אַן אויטאָמאָביל. די צוויי קעמפער האָט ער דאָס לעבען געראַטעוועט. ער אַליין אָבער איז דערביי געפאַלען. די עלטערן זענען דאַן געווען אין אייראָפּאַ. דאָרטען האָבען זיי בעקומען די טרויעריגע נאַכריכט.

דאָס איז די סיבה פאַרוואָס די פרוי גאָלד־בערג און איהר טאָכטער טראָגען שוואַרצע קליי־דער.

די גאָלדבערגס האָבען מיך פאָרגעשטעלט פאַר אַ צווייט „פראַנצויזיש" פּאָרפאָלק. דער מאַן איז דער באַקאַנטער פערלעגער פון העברעאישע ביכער ז. זאַלצמאַן. פאַר דער מלחמה האָט ער אַרויסגעגעבען אַלע ביאַליק'ס און שניאור'ס שריפ־טען און אַלע העברעאישע איבערזעצונגען פון דער יודישער און רוסישער ליטעראַטור. ער איז אויך געוועזען דער אַרויסגעבער פון דער ציוניסטישער רוסישער צייטונג „ראַזסוועט". זיין הויפּט-געשעפט איז אָבער געוועזען אַ פּריוואַטער פּאַפּיר-האַנדעל, און ער איז געוועזען זעהר רייך, ביז עס איז געפאַ־לען די קערענסקי-רעגירונג. זייענדיג אַ הייסער ציוניסט, האָט ער דאַן זיך בעזעצט אין פּאַלעסטינע.

נאָך דעם קישענעווער פּאָגראָם איז ה' זאַלצ־מאַן איבערגעגאַנגען צום ציוניזם און איז תמיד געוועזען צווישען זיינע נאָהנטסטע. ביאַליק, שניאור זענען צווישען זיינע בעסטע פריינד און ער רעדט וועגען זיי מיט וואַרימע ווערטער פון אַ „ידיד" און אַ פערעהרער.

אין דעם עס-זאַל זיך איך ביי איין טיש מיט אַ יונגען בחור, אַ בלאָנדער נעט-געקליידעטער מאַן, וועלכער רעדט גוט פראַנצויזיש, האָט אויך אַ נישט יודישען אויסזעהן. אויפ'ן צווייטען טאָג האָב איך זיך דערוואוסט, אַז ער איז אַ רומענישער יוד, וואָס וואוינט שוין 41 יאָהר אין פּאַלעסטינע. מיר רעדען ביים טיש דייטש — צוליב דעם עלזאַ־סער יונגענמאַן. אַזוי אָבער שמועסען מיר אויף „עכטען" רומעניש-ליטווישען מאַמע לשון. ער איז שוין פילע יאָהרען אַן אָנגעשטעלטער אין איינעם פון די ביוראָס וואָס פערוואַלטען מיט די גערטנער, פערמעס און אַנשטאַלטען, וועלכע דער אַלטער באַראָן ראָטשילד האַלט אויף אין פּאַלעסטינע.

צווישען די פראַנצויזישע אָפיצירען, וואָס פאָהרען קיין סיריען, געפינט זיך, ווי מיר האָבען זיך דערוואוסט, אויך אַ יוד. אין דעם ערשטען קלאַס זענען אויך פאַראַן עטליכע ענגלישע יודען. איינער פון זיי — דייוויד גערטיין — איז דער ניי־ער רעדאַקטאָר פון דעם ענגלישען ביולעטין, וואָס די „איטאַ" גיט אַרויס אין פּאַלעסטינאַ אויף ענג־ליש.

אַ היבשע צאָהל יודען געפינט זיך אין די אַנדערע קלאַסען, הויפּטזעכליך אין דעם פערטען, וואו די פּאַסאַזשירען שלאָפען אויפ'ן דעק און עסען זייערע אייגענע שפּייז. פאַר אַזאַ רייזע צאָהלט מען דריי פונט (ווייניגער ווי 15 דאָלאַר). דאָס זענען דורכאויס יודישע יונגעלייט פון פּאַ־לעסטינאַ. אייניגע פון זיי קענען נישט רעדען קיין אַנדער שפּראַך ווי העברעאיש. אַ פּאָר אַנדערע רעדען אויך ענגליש. און די איבריגע רעדען צווישען זיך העברעאיש און מיט מיר יודיש אָדער רוסיש. די ביכער וואָס זיי לייענען דאָ זענען העברעאישע אָדער רוסישע. זיי זענען אַלע אינ־טעליגענט, אין איינער פון זיי—הער יעווזעראָוו— איז איינער פון די רעדאַקטאָרען פון אַן עקאָנאָמי־שער צייטשריפט וואָס ערשיינט אין פּאַלעסטינאַ אויף ענגליש און העברעאיש.

אויף אַ פּאָר פון דיזע יודישע בחורים האָב איך פריהער געמיינט, אַז זיי זענען עגיפּטער, הויפּטזעכליך אויף אַ יונגענמאַן, וועלכער איז אַ סטודענט אין דעם אוניווערזיטעט, וואָס אַמעריקאַ־נער האַלטען אויף אין ביירוט, סיריען. אין דעם אוניווערזיטעט איז אַלץ אויף דער ענגלישער שפּראַך, און אַלע פון זיינע הויפּט-פּראָפעסאָרען זענען אַמעריקאַנער. מיט אָט דעם יונגענמאַן האָב איך אויך געהאַט אַ פּאָר אינטערעסאַנטע שמועסען.

ווען איהר מיינט אויף אימיצען, אַז דאָס איז געוויס אַ גוי, און דערנאָך ווייזט זיך אַרויס, אַז דאָס איז אַ יוד, ערקונדיגט איהר זיך גלייך, אַז ער האָט „טאַקי אַן עכט-יודיש פנים". און איהר וואונדערט זיך אויף זיך אַליין, ווי אַזוי איהר האָט געקענט מאַכען אַזאַ „לעכערליכען טעות"... אַזוי איז דאָס שוין מיט פיל אַנדערע זאַכען אויך — ווי דער מוח דענקט, אַזוי זעהען די אויגען.

מעלדונגען

איינשרייבונגען אויף די פּראָפעסיאָנעלע „אָרט"-קורסען.

פון מאָנטאָג האָבען זיך אָנגעהויבען די איינ־שרייבונגען אויף פאָלגענדע פּראָפעסיאָנעלע לערן־קורסען פון „אָרט". מעכאַנישע וועבעריי, אויף ענגלישע גלאַטע, קאַרירטע, קאַרט-זשאַקאַרד, כאַרניקעס, זייד און פּלוש-שטילען. מעכאַנישע ראַנער-זאָקען-קורס: אויף קאָטאָן-גלאַט און זשאַקאַרד, אַמעריקאַנער, שטאַנדאַרט, מאַקסים אירדעאַל-גלאַט און זשאַקאַרד, רענדער און קעטעל־מאַשין. וועש-נייטעריי צושנייד, מאַרע־לירען און נייהען אויף גלאַטע, קריטע, מערעזשקעס און לענער-מאַשין. האַנט-שטיקעריי: פּיליע און טאַלערע און אַלע נייע טעכניקען. מאַשין-האַפט: אַלע מאָדערנע טעכניקען און פאַרציכנען. מאַניקור און אָנדולאַציע. צושניידער-קורסען פאַר דאַמען און הערן-שניידער. די איינשרייבונגען קומען פאָר אין ביוראָ פון „אָרט" וואָלטשאַנסקאַ 27. 107

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער=קראַנקהייטען

פּעטריקאָווער 10, טעל. 31-86

נעמט אָן פון 8-$9\frac{1}{2}$ פריה און פון $3\frac{1}{2}$-$4\frac{1}{2}$ נאָכם.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע.

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40

נעמט אָן פון 8-2 נאָכמ. און פון 5-9 אָוונד

בעזונדערער ווארטע-זאַל פאַר פרויען.

ענדליך

האָבען זיך אַלע איבערצייגט אַז די פּאַטענטירטע פעלד-בעטען

וועלכע זענען פערזעהען מיט דער שוץ-מאַרקע PALMA-PATENT זענען די פּראַקטישסטע און דויערהאַפטסטע מיט אַ גאַראַנטיע אויף 3 יאָהר, עמפּפעהלען מיר אויף לאַגער.

אויסערדעם בעזיצען מיר אין אַ גרויסען אויסוואַהל ניקעל-בעטען, ניסעל-קינדער-בעטען, טיש-בעטען, אַטעריקאַנקעס, קינדער-וועגעלעך, קינדער-בענקעלעך אויף רעדלעך. טעטער-מאַס.

מאַטראַצען, גאַנצע, שאַטקאַווע און קאָנאַדישע קאָלדערס און טאַפּטשאַנעס

בעמערקונג: בעטלעך מיט וועגעלעך ווייס און ברוין 17 זל., פּאָליטור-בעטלעך 14 זל.

רעעלע בעהאַנדלונג. -- פאַבריקס-פּרייזען. -- ווערטליכע ראַטעצאָהלונגען.

הורט לאָדז, פּולנאָצנאַ 24, טעל. 31-85 דעטאַיל

צוליב די לעצטע פערענדיגטע אַרבייטען צום

קאמוניקאט. 1=טעז אין לאדז קלאַנג=זינגענדיגעז פילם

איז אונזער קינא=טעאטער נישט טעטיג.

ווענען דער פרעמיערע פונ׳ם פילם וועלען
זיין בעזונדערע בעקאַנטמאַכונגען

„CAPITOL“ די דירעקציע פון קינאָ-טעאַטער

דאס באַראַק=טעריסטישע פעקעל זאגט אויסדריקל׳ך: „דאס איז לוקס“

שטענדיג קויפען לוקס נאָר אין פערקלעבטע פעקלעך, אויף וועלכע „סשתנט פרוים אין זיין גאַנצער פראַכט“ דער אויפשריפט לוקס. עפּ-נענדיג איינגעהנהענדיג א פעקעל, קען מען האָבען די אַבסאָלוטע גאַראַנטיע, אז מען בענוצט דעם אויטענטישען לוקס, וועלכער ווערט אויסשליסליך אין דער ראַזינער פאָרם פערקויפט אויף דער גאַנצער וועלט. מאַקע דאָס פעקעל איז א פערזיכערונג פון אלע נעגען נאָכמאַכונגען.

קויפט קליינע, קויפט גרויסע קוואַנטומס לוקס, אבער שטענדיג און אומעטום נאר אין פעקלעך.

צו וואַשען וואָל — אָנהויבענדיג פון דעליקאַטע העמדלעך פון קליינע קינדער, און ענדי-גענדיג בײַ גראָבע קאָצען, איז מיר פּרעכטיגען און זיר׳קוואַמען מיטעל וואָס איז לוקס, וואָס פערראָזוכט נישט קיין איינשרימפּונג פון דער וואָל. וויטער: די מיכטענס דינגע און לײַכטע קליידער, אלע אַרט וועש, בוימוואָל, זייד און קינסטליך זייד, ווי אויך וועל-וועטען צום וואַשען — צו אלעמען ווערט בענוצט לוקס, אין וועלכען ס׳רעאַליזירט זיך דער אידעאַל פון וואַשען. אָבער מען דאַרף שטענדיג זיך געטרוי האַלטען אין דער פאָר-שריפט, וועלכע געפינט זיך אויף יעדען שאַכטעל. לוקס איז אויסערגעוויינליך אויסגיביג און לײַכט צום טיילען, ווײַל ס׳קען נעהמען א היפעל צום וואַשען א שפּיצען-קאָלנער ווי אויך אַן׳ענטשפּרעכענדע צאָהל צו א גרעסערע וועש.

LUX

ווירקזאַם
וואַש = מיטעל

PRÓBKA DARMO

Kupon. Do firmy „Sunlajt“ Sp. Akc., Skrzynka Poczt. 479, Poczta Główna, Warszawa.—
כ׳בעט מיר צו שיקען אַן׳אומזיסט פעקעל „לוקס“, וואָס איז גענוג אויף א פּראָבע-וואַשען.
נאָמען און פאַמיליע ——— אדרעס ———
שרײַבט דעם אדרעס דײַטליך אין פּויליש. P 7

מיט רעכט פון רעגירונגס-שולען

Gimnazjum Żeńskie E. Joszuńskiej-Zeligmanowej

POŁUDNIOWA 18, tel. 68-82 פּאַרשולע

„Dom Milusińskich“ Montessori .סיסטעם פּראָפ

איינשרײַבונגען דויערען
אונטעררי͏כט אָנגעהויבען

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).

Dla dorosłych:

PANIKA

Dla młodzieży:

Narodziny świata

Film naukowy, ilustrujący powstanie konstelacje planet ogólnego chaosu we wszechświecie.

איז דער 7 קל. קנאַבען-שולע פון יצחק גאלדבערג

(פּאַסאַזש=שולץ 16)

וואו דאָס פּראָגראַם פון די יודישע למודים איז לעצטענס געענדערט געוואָרען תכלית שינוי און גמרא מיט תוספות איז איינגעפיהרט געוואָרן אלס הויפּט-לימוד — ווערען אָנליבסטען אָנגענומען תלמידים פון אָרטאָדאָקסישע עלטערן, עווענטועל מבינים אויף א עכט יודישע חינוך.

אויך איז געעפענט געוואָרען

אַ מחלקה פאַר אנפאַנגער

ד. ה. פאַר אונגעפעהר 6=יעהריגע קינדער.

נאָר פאַר 60 זל. נאָר

מאַכען מיר איבער אַלטע 3=לאַמפּיגע ראַדיאָ=אַפּאַראַטען אויף א מאָדערנעם סיסטעם מיטן צופאַסען פאַר׳ן אָבנעהמען פון גראַמאָפאָן-פּליטען פון אייגענעם גראַמאָפאָן.

קאָמפּלעטע צופרידענהייט!

Polskie Radjo

Inż. J. KRZYŻANOWSKI i S-ka
Andrzeja Nr. 4.

השבת אבדה

ס׳איז פערלוירען געוואָרען א סומע געלד מיט פער-שידענע וועקסלען, וועלכע האָבען פאַר קיינעם קיין שום ווערט נישט. א טשעק אויף 500 זל. האַנדל. באַנק פאָל. 4, אויסשטעלער א. וואלפּאָוויטש, נדאַנסקאַ 21. צאָהלבאַר ד. 3 אָקטאָבער 1929. 1) א וועקסעל אויף 700 זל. אויס-שטעלער מ. פלוס, אורדרע י. קאָהן, צאָהלבאַר דעם 15. מערץ 1930. 2) א וועקסעל אויף 397 זל. אויסשטעלער ז. נײַמאן, אָרדרע י. קאָהן, צאָהלבאַר אין לאָדז ד. 6. אַפּ-ריל 1930. 3) א וועקסעל אויף 400 זל. אויסשטעלער בוימוועצער, אָרדרע א. נאַשעלסקי, צאָהלבאַר אָסטראָוויעץ ד. 28, פעברואַר 1930. אַלע וועקסלען ווערען דערמיט ערקלערט פאַר אומגילטיג. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען דאָס געלד זיך צו האַלטען אלס בעלוינונג און די וועקסלען אָפּצושיקען צו נ. וואלפּאָוויטש, פּאָמאָרסקאַ 55.

השבת אבדה

ס׳איז בעטוגען געוואָרען 4 וועקסלען: איינער אויף 50 זל. אויסשטעלער רגושא היבאַקער, א וועקסעל אויף 25 זל. אויסשטעלער נ. ליבערמאַן, א וועקסעל אויף 65 זל. אויסשטעלער ראָזענבערג, א וועקסעל אויף 65 זל. אויס-שטעלער בלאַכמאַן.

אָפּצונעהמען בײַ[…] אין אדמיני. פון דער צײַטונג.

11.270

Dr. Z. Rakowski

זעפּצ. פאַר אוירען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקע.

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

[…] פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן […] לעמשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

קוואַליפיצירטע

לירזשנער-געזעלעז

מאַשינער און שליכער קענען זיך מעלדען פּלאַץ וואָלנאַשטשי 10 בײַ ניטקאַ. ס׳קען זיך אויך מעלדען א לערן-יונגעל

א העגדשקע-מאַכער (יז)

ווערט געזוכט בײַ נירענבערג
פּולנאָצנע 22 — 276

קוואַליפיצירטע

שטריקער-געזעלען

אויף גלאַטע מאַשינען קע-נען זיך מעלדען בײַ ל. ניימאַן פּולנאָצנע 10

ס׳ווערט געזוכט

א שטריקער אוןא שפּולער

וואַרשאַווסקי
פּיעטרקאָווער 9

א לערן-יונגעל

פון אַנשטענדיגע עלטערן קען זיך מעלדען אין דער קירזשנער-ווערקשטעל בײַ נוסנבוים
וואָלבאָרסקאַ 16. — 268

וויכטיג פאַר

סוויטער-סוחרים

קאַפּצ׳עס וויגאָניענע, אויך אַנדערע אַרטיקלען איז צו בעקומען ביליג בײַ ראָזענבוים, שענ-קעוויטש 64 ס׳פאָדערט זיך אויך א שטריקער צו א שיכטע-אַרבייט

אכטונג

שטעפּער!

ס׳ווערט געזוכט פון זאַ-פּאַרט א פאַמאַצניק-ריכטעווער אין קלאָ-פּער ווי אויך א לערן-יונגעל באַלד געצאָהלט בײַ קופּער, קאָנסטאַנ-טינער 49.

האַללאָ! האַללאָ!
קלינג טעל. 1.63-30
„Pogotowie krawiecka Kiersza“ 91 זשעראָמסקי
רוג-נעהרלב. — מאַטעגנאַלע אויספּרישונג פון גאַרניטור 3 זל. א קלייד 2.80 זל. פּאַלטען פאַר 3 זל. צוזאַמען מיט׳ן אַפּנעטען און אַפּשיקען. עק-ספּרעס ווערט געוואַשען, גע-פאַרבט, איבערגעאַרבײַט, נע-ניצעוועט, קינסטליך געצע-רעוועט. מיר פאַרבען און וואַשען פּוטערס לויט׳ן לײַפּ-ציגער סיסטעם. 10075

שאַך=שפּיל

אַן׳עלעגאַנט צימער גאַנץ בעזונדער צו שפּילען שאַך גלייכצייטיג קען זיך מעלדען א מאַרקירער צו בעדינען. צעגעלניאַנע 33 בײַ קאַרנבראַט אין דער צוקערניע

ל עכער

מאַשינאַווע ווערן אָנגענומען צו ביליגע פּרייזן
29 .ג. נאַרדמאַן ציגלן

א קוואַליפיצירטע

קעלנערקע

ווערט געברויכט אין רעסטאָראַן אויף קאָנסטאַנטינער 7

Dr. med.

M. Warhaft

אינערע קראַנקהייטען

Gdańska 23, tel. 73-45

נעהמט אָן פון 3—5 וואָכמיטאָג.

צאָהן=ארצט

St. Gelberg

וואוינט יעצט

14 Zawadzka 14

נעהמט אן פון 10-2 און פון 4—7־ין

כעמיש-באַקטעריאלאגישע לאַבאָראַטאָריע מאַגיסטער נ. שאַץ

פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פּראָנט.

אַנאַליזען פון קאַל, אורין, לייכער א. אז. וו.

אורין=אַנאַליז — 4 זל.

פּעלץ-וואַרען אַלער אַרט

צו קאָנקורענץ-פּרייזען

לויט די נייעסטע מאָדעלן אין א רייכן אויסוואַל ווי אויך ענצעלנע פעלעכלעך. אַלערליי רעפּעראַטורען אויף די בעסטע בעדינגונגען עמפּפעהלט

I. SZWARCMAN

Narutowicza 42, tel. 1,66-31

בעמערקונג: קירזשנער- און שניידער-ווערקשטעל׳ אויפ׳ן אָרט. 1122

Dr. med.

J. Sadokierski

סטאָמאַטאָלאָג

ספּעציאַל-ארצט פאַר מויל- און קיפער-כירורגיע

צאָהנפלייש = קראַנקהייטען

רענטגען-דיאַגנאָסטיק. נעהמט אָן פון 3—7.

פּיעטריקאָווער 164, טעל. 27-83.

פּאַהרען אויף א ראָווער

קען מען זיך לייכט אויסלערנען אויף דעם וועלאָדראָם, קאָנסטאַנטינער 16

אָפען פון 9 פריה ביז 11 אין אָוונד. עס ווערען אויך אויסגעבאָרגט ערשטקלאַסיגע ראָווערען (פאַר העה׳ן און דאַמען) אויף אויספלוגען. ס׳ווערען אויך אָנגענומען אַלערליי רעפּעראַ-טורען און ס׳ווערט אויסגעפירט רעיעל, סאָליד און ביליג. אויפ׳ן אָרט איז אויך צו בעקומען פער-שידענע טיילען צו ראָווערען. 7689

עלטערן!

וועלען אין מען לאַנג עקזיסטירענדע

חדר=שולע

אָנגענומען קינדער, וואָס לערנען אין פּאָושעכנע שולען צו לערנען: חומש, רש״י, תנ״ך, משניות, גמרא, הוס-פּאָריע, רעדען און שרײַבען העברעאיש און יודישע בריף זעלבסט צוזאַמענשטעלען. ס׳ווערען אויך אָנגע-נומען אָנפאַנגער פון 5 יאָהר אָן, וואו ס׳ווערט אין פערלויף פון 5 חדשים אויסגעלערנט גרינדליך עברי, א שפּרעכ-רעליגיעזע ערציהונג! צוגענגליכע פּרייזען.

מנהל יחיאל דוד ראָזענפעלד

פּלאַץ וואָלנאַשטשי (נייע שטאָט) 6

קוער אָפּיצינע, רעכטס, 2. שט.

אָבאָנעמענט-פּרייז